

'T GROENE
WAASLAND

Ons Streven, De Raaklijn, vzw Durme,
Pannenweel, Natuurpunt Waasland, VELT,
Wase Imkersbond, JNM, Hof van Saksen,
Vogelbescherming, ABBL Oorw.

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift 37ste jg - nr 3; mei 2017 - nr 202

NATUUR EN MILIEU

ACTIE : RUP Steendorp p 3

broedseizoen p 10

zicht op Tielrode vanaf Roomacker p 6

kalender p 15

passief huis p12

IN HET WAASLAND

KAART VAN DE MEEST KWETS- BARE WAARDEVOLLE BOSSEN ONDER DE LOEP

Zelden is er zoveel polemiek geweest over het bosbeleid van Vlaanderen als de afgelopen dagen. Het maakt in ieder geval één ding duidelijk: veel mensen vinden dat er bos moet bijkomen. Tegelijk verdienen onze meest waardevolle bossen bescherming. Net over die bescherming is er nu interessant nieuws.

Vanaf dinsdag 16 mei organiseert de Vlaamse overheid een openbaar onderzoek over de boskaart van Vlaanderen. Die kaart bepaalt welke zonevreemde, waardevolle bossen voortaan beter beschermd zullen worden. Tot en met vrijdag 14 juli 2017 kan jij je stem laten horen over die kaart.

Wat is de boskaart?

Vlaanderen heeft 185.000 hectare bos, waarvan 65.000 hectare buiten een groene bestemming ligt. In de praktijk kunnen die zonevreemde bossen gemakkelijk voor de bijl gaan. Om de meest bedreigde en meest waardevolle zonevreemde bossen (de zogeheten 'toplaag') beter te beschermen, heeft de Vlaamse overheid een kaart opgesteld.

Voor de toplaag (zo'n 12.500 hectare) komt er een betere bescherming: voortaan zal enkel de voltallige regering (dus niet langer de gemeente of de bevoegde minister) een ontbossing van zo'n topbos kunnen toestaan.

Wat is het probleem?

De kaart is gebaseerd op luchtfoto's, en niet op basis van een terreincontrole. Zo dringen zich tal van (kleine) technische correcties op (piepleine bosjes, overhangende kruinen, tuinen, noem maar op). Bomen die geen écht bos zijn.

Daarnaast stellen we vast dat de kaart die in openbaar onderzoek gaat, sterk afwijkt van de kaart die eerder werd goedgekeurd door de Vlaamse regering. In de laatste rechte lijn van de onderhandelingen werden heel wat ernstig bedreigde bossen uit de 'toplaag' gehaald.

Om het totale beloofde aantal van 12.500 ha bos te halen, werden een aantal minder waardevolle bossen, die de kaart voordien niet haalden, toegevoegd. Zo bevat de nieuwe kaart minder bossen in woon- en industriegebied, en meer bossen in land-

bouwgebied. Op deze manier ontspringen veel symbooldossiers de dans. Denk aan het resterende deel van het Ferrarisbos in Wilrijk. Een goed idee dus, om de kaart in jouw regio goed te bekijken.

Staan de juiste bossen op de kaart?

Dat kan je controleren op het Geoloket https://mkwb.natuurenbos.be/Html5Viewer/ind ex.html?viewer=00_WaardevolBos. Alle waardevolle bossen staan in roze of groen. Bossen in roze behoren tot de toplaag (en worden voortaan beter beschermd), bossen in het groen waren al beschermd. Om ook alle andere bossen op de kaart te zien (die volgens de overheid niet waardevol genoeg zijn), kies je voor 'toon MKWB-lagen' en vervolgens 'bos volgens boswijzer 2013'.

Wat kan jij doen?

Dien een gemotiveerd bezwaar in, met specifieke opmerkingen en concrete dossiers. Bezwaren kunnen gaan over het feit of een bos al dan niet terecht op de kaart staat: is het bos een écht bos (definitie bosdecreet), is het waardevol genoeg (criteria voor MKWB), en werd er eerder nog geen vergunning voor ontbossing afgeleverd (beslist beleid)? Maar ook als je vindt dat bossen ontbreken op de kaart, kan je dat doorgeven in je bezwaar. Een bezwaar indienen kan digitaal, per post of bij voorkeur via het standaardformulier dat je vindt op de website van ANB. Zie ook www.abllo.be/klik Lees meer tips over het indienen van je bezwaar op de website van Natuurpunt

Overgenomen van Natuurpunt, Dirk Hylebos
'Link's gemakkelijk aanklikken via www.abllo.be/klik

STEUN PROJECT : OPNIEUW HUISMUSSEN IN ONZE STEDEN

ABLLO vzw en growfunding

In januari 2017 werd ons soortenbeschermingsproject 'Opnieuw huismussen in onze steden' weerhouden door de provincie Oost-Vlaanderen. In maart 2017 werd dit project, samen met 5 andere projecten, door BBL geselecteerd om op het platform van **growfunding** te komen. **Op die manier kunnen we extra fondsen verzamelen om het project optimaal te laten verlopen.**

Growfunding werkt reward based. In ruil voor een bijdrage aan een bepaald project, ontvang je een originele beloning die je op een of andere manier betreft bij het project. Projecthouders kunnen het platform inzetten om uiteenlopende doelstellingen te realiseren. Growfunding is dus meer dan louter een financieringsinstrument.

Het Growfunding team bestaat uit 3 mensen die vooral in het Brusselse actief zijn. Door een samenwerkingsovereenkomst tussen Growfunding en BBL kunnen nu ook Vlaamse projecten tijdelijk het growfunding platform gebruiken

Neem zeker eens een kijkje op de website www.growfunding.be/abllovzw en steun ons project met een bedrag van 10, 20,30, 50, 250, 500 of 1000€ ; aan elk bedrag is een reward verbonden.

Dit project staat op het growfunding platform tot 2 juli 2017.

Abllo^{vzw}

www.abllo.be/klik

KLIK

GRUP STEENDORP

Ondertussen is de tijd verstreken om bezwaarschriften in te dienen over het Gemeentelijk RUP van de Steenbakkerij in Steendorp. Alle bezwaren liggen nu bij de Gecoro (Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening). Zij hebben de zware taak om de meer dan 1000 bezwaarschriften te lezen en de aangehaalde

punten te bekijken, te evalueren en van commentaar te voorzien.

Om de Gecoroleden duidelijk te maken dat ze niet tevreden zijn over het GRUPvoorstel stonden de actievoerders hen op te wachten met duidelijke spandoeken : "Minder Steen meeeer Dorp" "Geen Beton maar een groene long" "R.I.P. RUP" .

Nine Van Hoyweghen

foto's : Thomas Goffa

MASCARET TREKT HONDERDEN MENSEN NAAR DE DURME

Op initiatief van vzw Durme en in samenwerking met milieuwerkgroep Ons Streven vzw werd op zondag 12 maart een natuurwandeling georganiseerd langsheen de Durme. André Verstraeten (vzw Durme) plaatste met deze wandeling de mascaret in de schijnwerpers. De mascaret (of vloedgolf) is een getijdenfenomeen waarbij het opkomend water botst met het water dat op het einde van het eb nog naar zee loopt. Vooral tijdens springtij kan dit sterk optreden. Dit fenomeen is in de hele wereld slechts op een honderdtal plaatsen te zien en in België is het uitsluitend op de Durme te merken, waar deze vloedgolf tot 30 cm hoog kan worden.

De spectaculairste vloedgolven zijn te zien op de Qianting -rivier (China), de Hooghly (India) of de Amazone in Brazilië. In Frankrijk zijn de grootste vloedgolven te zien op de Gironde, de Dordogne, en de Garonne. Bij de grootste vloedgolven (tot 3 meter hoog) wagen zich zelfs surfers op het water. In de baai van Mont Saint-Michel laat de mascaret zich ook graag bewonderen. In het Verenigd Ko-

ninkrijk is dit spectaculair fenomeen te zien op meerdere rivieren. Mascaret , vloedgolf of vloedbranding (<https://nl.wikipedia.org/wiki/Vloedbranding>) wordt in het Engels 'tidal bore' genoemd. (https://en.wikipedia.org/wiki/Tidal_bore)

Mascarets zijn vooral te zien op de Durme wanneer het verschil tussen hoog water en laag water in Antwerpen meer dan zes meter bedraagt. Dat is meestal één dag vóór tot drie dagen na de volle of de nieuwe maan. Vanaf de Mirabrug kan de mascaret verwacht worden vanaf 1.30u tot 1.55u na het voorspelde uur van het laagwater in Antwerpen. Op www.watlab.be kan iedereen de voorspellingen van de getijden inzien en daaruit de ideale data en uren voor het zien van de mascaret afleiden. De mascaret komt ook verder op de Durme voor, onder meer nabij Ten Rijen in Waasmunster, maar daar is die moeilijker te zien tussen het riet en de wilgen.

Door het schitterende lenteweer en een uitstekende publiciteit met flyers, sociale media en de pers slaagden de organisatoren erin om honderden mensen te bereiken! Om stipt half tien mochten de afgevaardigden van beide verenigingen,

André Verstraeten (vzw Durme) en Gert Hooftman (Ons Streven vzw) **ongeveer 300 wandelaars** verwelkomen. Het werd een mooie natuurwandeling met tal van hoogtepunten. De zon wou blijkbaar niet onderdoen voor de Durme en zorgde samen met de hoge sluierwolken voor prachtige halo effecten. **Zo zagen we een mooie tweede zon (of bijzon) en een horizontale regenboog.** Tijdens deze wandeling zorgden de gidsen ook voor tekst en uitleg over de Sigmawerken in Hamme, Tielrode en Elversele. Omdat de groep immens groot was, werd besloten die in twee te splitsen. Beide groepen konden nog veel genieten van de natuur en de uitleg van de gidsen. Deze besteedden niet alleen aandacht aan historische weetjes, maar ook aan de natuur.

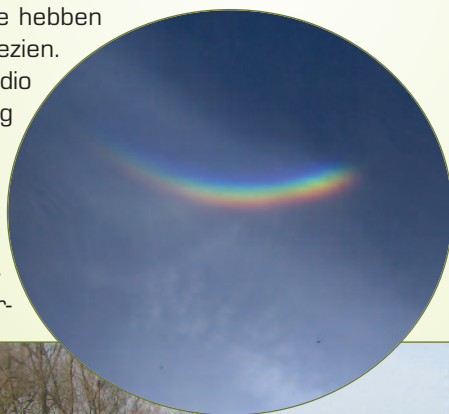
Omstreeks 12.15u waren beide groepen terug bij de Mirabrug beland. Daar was het uitkijken naar de komst van de mascaret. De Mirabrug en de brug van de N 41 stonden ondertussen vol mensen die reikhalzend uitkeken naar de komst van de vloedgolf. Door de grote drukte hebben velen de mascaret zelfs niet gezien. TV-Oost, VTM-Nieuws en VRT-radio waren met een reportageploeg op het fenomeen afgekomen en konden - na een interview met André - de vloedgolf in de Oost-Vlaamse huiskamers brengen. Sommigen waren wat te enthousiast en begonnen een over-

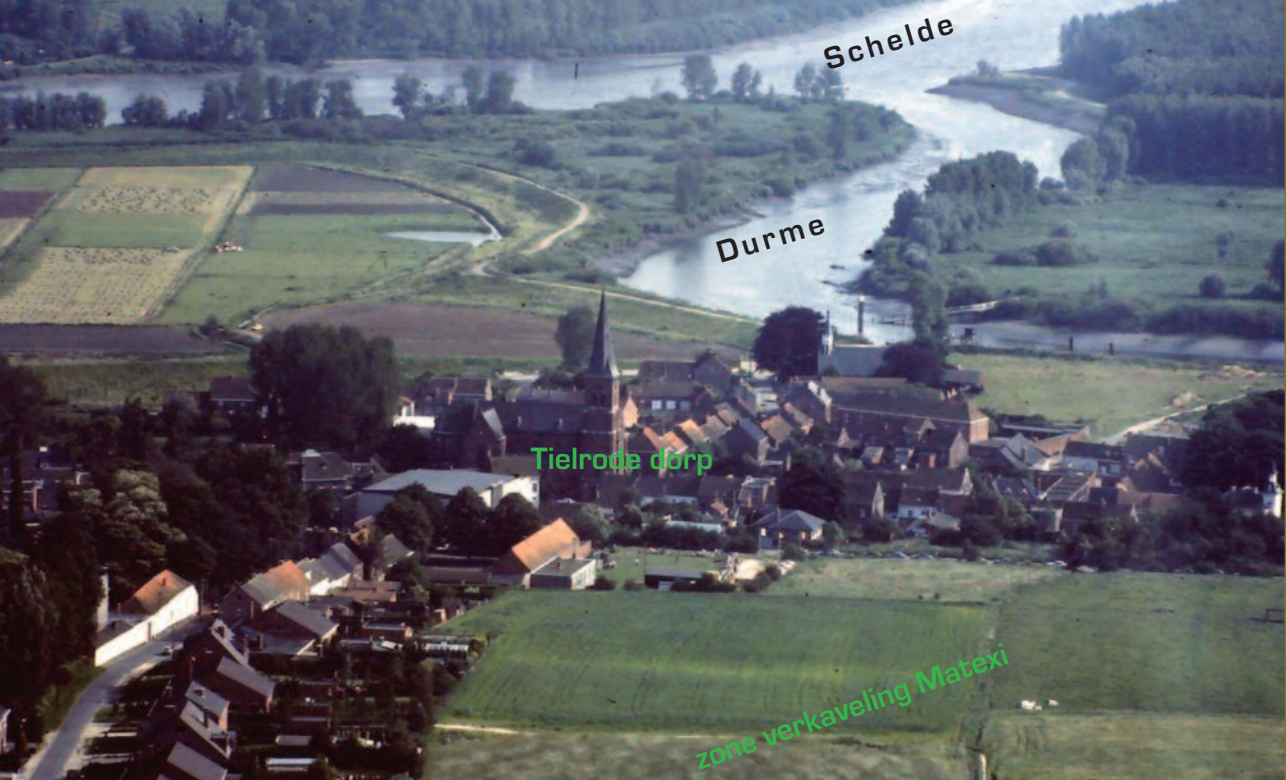
dreven vergelijking te maken tussen de mascaret op de Durme (tot 30 cm hoog) en een tsunami (meer dan 10 meter hoog)!

Ter gelegenheid van deze wandeling werd op de linkeroever bij de Mirabrug een informatiebord over de mascaret onthuld door Werner De Nijs, schepen van Toerisme van Waasmunster, Guido Van Garsse, voorzitter Toerisme Waasmunster, en André Verstraeten (vzw Durme). Zo kan iedereen ter plaatse lezen wat de mascaret is en wanneer die hier mag verwacht worden. Daarbij gaat dank naar de afdeling Zeeschelde van de NV Waterwegen en Zeekanaal voor de toelating, naar Martine Van Audenhove voor de samenstelling van dit bord en naar de terreinploeg van vzw Durme voor de plaatsing.

Dankzij de vloedgolf als publiekstrekker maakten honderden mensen kennis met de natuurwandelingen van vzw Durme en Ons Streven en genoten ze van de prachtige Durmenatuur.

*Gert Hooftman
(Ons Streven vzw)*

BURGERPLATFORM 'RED DE ROOMACKER', ONS STREVEN EN HONDERDEN MENSEN BEHALEN EEN EERSTE OVERWINNING IN HUN VERZET TEGEN VERKAVELING ROOMACKER

Het is afgelopen weken heel duidelijk geworden dat het voornemen om de cuesta tussen de Kerkstraat en Hofstraat te bebouwen op een gigantisch verzet stoot. Het maatschappelijk draagvlak om dit landschappelijk waardevol relict te vrijwaren van bebouwing is algemeen en strekt zich veel breder uit dan de buurt. Niet alleen een enorm grote meerderheid van de bevolking van onze gemeente, maar ook de vele honderden mensen die via de toeristische wandel- en fietsroutes en het provinciaal domein Roomacker genieten van het landschap en de natuur in Tielrode kunnen niet begrijpen dat men dit gebied zou verkavelen.

In februari diende Milieuwerkgroep Ons Streven dan ook een lijvig bezwaarschrift in tegen de aanvraag om de Roomacker te verkavelen. Een zeer actieve Burgerplatform 'Red de Roomacker' organiseerde al heel wat acties. Honderden mensen maakten duidelijk dat ze tegen deze verkaveling zijn.

Tijdens de infovergadering ingericht door de firma Matexi op dinsdag 24 januari 2017 in het Gildenhuis van Tielrode werd het RUP Tielrode overigens openlijk in vraag gesteld door de bevoegde schepenen. Op de vraag om geen bebouwing toe te laten op de Roomacker en de site van de steenbakkerij te ontwikkelen als woonzone, reageerde de schepenen (met een volle zaal toehoorders als getuigen) door te stellen dat de as Gentstraat-Legen Heirweg dergelijk project momenteel niet aankan en dat er dan in Elversele nog heel wat zou moeten gebeuren. Hij verklaarde dat het door de mobiliteitsproblematiek zeker niet realistisch zou zijn om de twee projecten Roomacker en Steenbakkerij te ontwikkelen. Daarmee gaf hij ook aan dat de uitbreiding van het aantal woningen dat in het RUP Tielrode voorzien wordt, de draagkracht van het lokale wegennet overschrijdt.

Gelet het enorme protest en het immense draagvlak voor het vrijwaren van de cuesta tussen de Kerkstraat en Hofstraat en de noodzaak om de waardevolle natuur in dit gebied, in het domein Roomacker en in de ruimere omgeving te beschermen en verder te laten ontwikkelen, moet men deze verkaveling weigeren om te voldoen aan de doelstellingen voorzien in art. 1.1.4 VCRO, nl. duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige

Burgerinitiatief
Roomacker

Domein
De Roomakker
(3 putten - 12 ha)

Verkaveling
(Matexi)

richting
luchtFOTO p6

Tielrode dorp

Durme

Schelde

generatie zonder de behoefte van de toekomstige generaties in het gedrang te brengen.

Honderden mensen – jong en oud – pleiten voor het behoud van het panorama vanop de cuestaslop en voor vrijwaring van de onmiddellijke omgeving van het provinciaal domein Roomacker. De natuurbeleving binnen het domein Roomacker krijgt immers ook een stevige knauw door de bebouwing rond de zuidelijke vijver. Dit is eveneens een aspect waarmee de aanvrager geen rekening houdt. Het zuidelijke deel van het domein Roomacker en het projectgebied zelf worden gekenmerkt door een uitzonderlijk open en waardevol uitzicht, dat op tal van websites wordt aangeprezen aan fietsers en wandelaars. Deze verkaveling vormt een aanzienlijke belemmering van de open ruimte in het algemeen en van het mooie uitzicht in het bijzonder en wordt door al deze mensen als een ernstig en moeilijk te herstellen nadeel beschouwd. Zowel binnen het projectgebied als binnen het provinciaal domein Roomacker zal deze mensen een zeer ernstige visuele hinder ondervinden van de nieuwe bebouwing, een visuele hinder die het bestaande dorpsilhouet – dat op heden gekenmerkt wordt door een uitzonderlijke openheid en landschappelijke kwaliteit – onherroepelijk ernstig zal aantasten.

Het ontbreken van een gescheiden rioleringsstelsel

in de omliggende straten, de smalle ontsluitingswegen zonder voetpaden en fietspaden, het ontbreken van voldoende voorzieningen op wandelafstand in de kern van Tielrode, zijn slechts enkele van de vele randcondities die erop wijzen dat de nodige ruimtelijke draagkracht ontbreekt.

Deze bezwaren zijn niet in dovemansoren gevallen en het schepencollege van Temse heeft in zitting van maandag 15 mei besloten de verkavelingsaanvraag voor de Roomacker in Tielrode rechtstreeks te weigeren. De negatieve beslissing was voornamelijk ingegeven door de bezwaren m.b.t. de mobiliteit: het wegentracé en het wegendossier.

De verkavelaar kan in beroep gaan bij de Bestendige Deputatie, maar ook in dat geval berust de uiteindelijke beslissing wat wegentracé en wegendossier betreft bij de gemeenteraad.

RONDEVANVLAANDEREN @ ROOMACKER.KIJK

Het begon als een wild idee op een brainstormvergadering van het Burgerinitiatief Tielrode tegen de Roomakker-verkaveling. Deze vergadering was iets meer dan één week voor de Hoogdag van de Ronde. We zouden gebruik maken van de passage van de Ronde door Tielrode, om actie te voeren tegen de verkaveling. De aandacht van de pers trekken was het doel. In razend snel tempo werd er gezorgd voor een locatie, drankjes, hapjes en vooral allerlei manieren om in beeld te komen. Zowel langs de kant van de weg met spandoeken, als boodschappen op verscheidene akkers om de aandacht van de TV-helikopter te trekken. Dank aan de eigenaars van de stukken grond voor de bereidwillige medewerking.

Op de dag van de Ronde zag je het hele dorp snel tot leven komen langsheen het parcours Hogenakerstraat, Gentstraat, Legen Heirweg richting Hamme. Ook aan De Wollebol, waar boterhammen en drank werden geserveerd heerste er een levendige ambiance. Toen de koers uiteindelijk gepasseerd was, gingen we nieuwsgierig het resultaat inspecteren van de opgenomen uit-

zending. We vreesden even dat we niet in beeld gekomen waren, **maar de helikopter heeft heel duidelijk en lang ons "oog" laten zien tot ieders tevredenheid.** Dit oog is het symbool voor ons mooi uitkijkpunt op de Roomakker dat dreigt ver-

loren te gaan als gevolg van de verkaveling. Op de fietsnetwerkaart Waasland, zijn slechts vier van dergelijke uitzichtpunten vastgelegd.

We hebben het videofragment met een beetje uitleg verspreid via facebook. Hierbij hebben we maar liefst 7264 personen bereikt. **We hebben dan ook besloten om dit oog als logo voor ons burgerinitiatief te kiezen.**

De werkgroep blijft ijverig streven opdat de verkavelingsaanvraag niet vergund zou worden. Op dit moment wordt een Avondwandeling met belevenissen voorbereid, die zal plaats vinden op 12 mei op het domein, met vertrekpunt aan het Gildenhuis vanaf 18u. Iedereen is welkom. Er wordt gezorgd voor spijs en drank.

Tegelijkertijd bestudeert een werkgroep de waarde

van het landschap binnen het geheel Schelde Durme. Tevens voeren we gesprekken met diverse personen die invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming van de verkavelingsaanvraag. We waken er ook over dat het gemeentebestuur ons op de hoogte houdt van de resultaten van de onderzoeken die gevoerd worden, zoals burgemeester Luc De Ryck beloofde op de gemeenteraad van 27 maart jl.

Om juridische bijstand te kunnen bekostigen hebben we een rekening geopend waarop u vrijblijvend kan storten om ons te steunen.

'Roomakker burgerinitiatief': BNP Paribas Fortis: BE09 0018 1027 7957.

KLIK - BERICHTEN

OOSTERWHEEL: VIJF ONBEANTWOORDE

VRAGEN Natuurlijk moet het goed leven kunnen zijn in Antwerpen. Zeker wanneer daarvoor 15 miljard euro en meer nodig is, komt het erop aan ook de belangrijkste vragen te beantwoorden... **zoals: hoeveel stijging van het zeewater kan de stad én de haven aan?** Het is DE vraag die er toe doet voor alle grote havensteden, van Rotterdam tot Shanghai.

Ja, het is goed nieuws dat politiek en samenleving elkaar kunnen vinden in een compromis over Oosterweel en de mobiliteitsaanpak in Antwerpen. Toch moet het feestje over de belangrijkste investering in deze regio in tientallen jaren verstoord worden. Want er dreigt veel geld in het water te worden gegooid doordat cruciale vragen niet zijn gesteld, en nog minder beantwoord. Meer lezen? www.abllo.be/klik

DE ANTWERPSE GRUUNRANT FIETS-

ROUTE De GruunRant fietsroute (=groene rand) neemt je mee naar de groene pareltjes in de stadtrand waar je nog kan genieten van stukken open ruimte en kan recreëren in de natuur. Je maakt kennis met de plekken waar er kansen liggen om er een groot samenhangend geheel van te maken. Deze plekken willen we bewaren en versterken, dus niet laten volbouwen en versnipperen. De volledige tocht is 47 kilometer .... Of kies een van de twee kortere lusvormige fietstochten (17 of 24 km), waar je een kleiner deel van de grote route volgt. Meer lezen? www.abllo.be/klik

EUROPA IS BEZIG MET HET LANDBOUW-

BELEID UIT TE TEKENEN VOOR NA 2020 Daarbij zou vooral de focus moeten liggen op een agro-ecologische landbouw. Een landbouw die rekening houdt met mens, dier en natuur. Een landbouw waarvan boeren kunnen leven, een landbouw die zijn milieu-impact zoveel mogelijk beperkt. Laat jij ook je stem horen? Liefst 42% van alle EU-midelen gaan naar landbouw. Een Belg draagt dus gemiddeld 140 euro per jaar bij aan het Gemeenschappelijk landbouwbeleid of GLB. Het is dan ook een terechte zorg om deze publieke midelen zo efficiënt mogelijk in te vullen en daarbij zo goed mogelijk rekening te houden met de maatschappelijke bezorgdheden.

Meer lezen? www.abllo.be/klik

ACCU EN E-BIKE: ZO WERKT DAT

Welke accu gaat het langst mee, hoe zit het met het opladen – het zijn veelgestelde vragen als het om de accu van de e-bike gaat. Fietsen123 zet de actuele stand van zaken voor u op een rij. Meer lezen? www.abllo.be/klik

WE LEVEN IN EEN BUBBLE DIE VROEG OF LAAT ZAL BARSTEN

In zijn nieuwste boek 'Frontlijnen, een reis langs de achterkant van de wereldeconomie', schetst Nick Meynen een ontluisterend beeld van de desastreuze effecten van het globale kapitalisme.

Op 9 mei 2017 verscheen een artikel in Le Monde waarvan de titel even onheilspellend was als de inhoud: "Alle parameters rond klimaatopwarming staan in het rood".....

Meer lezen? www.abllo.be/klik

Openingsuren van het secretariaat van **ABLLOvzw**:

abllovzw@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 18u

Dinsdag: tussen 14u en 18u

woensdag: tussen 14u en 18u

Donderdag tussen 14u en 18u

Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren secretariaat van **'t groene waasland**:

groene.waasland@gmail.com of 03/775 1931

Maandag tussen 14u en 18u

Dinsdag tussen 14u en 18u

Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

Gezocht:

medewerker

Om de website van ABLLOvzw te verbeteren, zijn wij op zoek naar iemand die overweg kan met het Drupal-systeem.

Mail naar groene.waasland@gmail.com

BROEDSEIZOEN KOOLMEZEN 2017 IS GESTART

Als dit tijdschrift verschijnt hebben de meeste koolmeesouders jongen of zijn de jongen zelfs al uitgevlogen. Het broedseizoen 2017 is een dikke week vroeger gestart dan in 2016. Reeds begin maart kwamen de eerste meldingen binnen van koolmezen die definitief een nestkast geselecteerd hadden en ijverig bezig waren met nestbouw.

We breiden ons project opnieuw uit. Vanaf dit broedseizoen doet ook de Nederlandse gemeente Terneuzen actief mee in een samenwerking tussen de gemeente Terneuzen, 'Natuur en Zo' en de 'Steltkluut'. Begin maart gaven we een infomoment voor de Nederlandse deelnemers en konden ze ook hun nestkast meenemen. Die werden, zoals onze kasten voor Dendermonde, gedeeltelijk gemaakt door het zorgbedrijf 'De Loft' in Dendermonde. Voor 2017 zijn nu 86 kasten bedeed en opgehangen. Ook hier controleren de deelnemers de nestkast vanaf maart wekelijks, om een idee te krijgen over de 1° eidatum en het totaal aantal gelegde eieren. Twee Nederlandse ringers Alex en Jenny, staan in voor het ringen van de ouders en de jongen want wij, Bruno en Jenny, mogen geen Nederlandse vogels ringen.

Op basis van het dramatische broedseizoen 2016 en het matige broedseizoen 2015 verwachten we voor 2017 een eerder geringe bezetting. Op plaatsen waar doorgaans 4 koppels broeden vinden we er nu maar 2.

Het rare verloop van onze lentes, zorgt ervoor dat broedende vogels het moeilijk krijgen. Naast het klimaat effect, heeft de warme maand maart nog een extra stimulans gegeven aan het starten van het broedproces. Reeds begin maart waren een aantal stedelijke mezen druk bezig met het bouwen van een nest. Het bleef warm en de mezen begonnen ook te leggen. Maar 'April doet wat hij wil' en het werd opnieuw een stuk kouder. Koolmezen die dan al aan het leggen zijn kunnen hierop reageren door een of meerdere legonderbrekingen in te lassen. Ze kunnen zelfs het broeden enkele dagen uitstellen. Begin april waren dus al heel wat koolmeeswijfjes aan het broeden en april bleef koud. Broedende wijfjes, ondervinden doorgaans geen directe nadelen van een koude inval. Het wijfje brengt heel wat tijd door op het nest waardoor de eieren lekker warm blijven. Onrechtstreeks

Figure 1 7 mooi gespikkelde eieren blijven nu onbedekt en worden bebroed door het wijfje. Af en toe verlaat ze even het legsel

kan dit echter wel wanneer manlief niet genoeg voedsel vind en het wijfje zelf meer de nestkast moet verlaten waardoor de eieren te sterk kunnen afkoelen. Zijn er kleine jongen dan zal het wijfje vooral de eerste dagen nog veel tijd doorbrengen op het nest. De voedselbehoefte van de jongen is dan nog vrij klein. In het paasweekend van 15 -16 april zijn vooral in de steden Dendermonde en Sint-Niklaas maar ook in Gent heel wat mezenjongen uitgekomen. Op 20 april stonden er nog amper bladeren op belangrijke voedselbomen zoals eik, berk en beuk. Bovendien kunnen fragiele blaadjes van de eik nog schade ondervinden van mogelijke nachtvorst.

Koolmezen zoeken nu voedsel op plaatsen waar ze anders zelden komen in die periode: houtmijten, open schuurtjes, fladderend aan een dakgoot, voedsel zoeken op de grond.... terwijl ze anders in eiken en andere bomen op zoek gaan naar rupsen.

Rond 23 april, nog altijd koel, kwamen de eerste berichten binnen rond het falen van legfels. Jongen die dan 15 dagen waren wogen amper 12 gram en meer dan de helft van de jongen was dood. In ons controlebos zijn de eerste jongen uitgekomen rond 15 april maar dan nog altijd geen

Figure 2 Terwijl een jong reeds uitgekomen is probeert een tweede uit het ei te geraken.

Figure 3 dagelijks komen er berichten binnen over nesten die geheel of gedeeltelijk falen.

bladeren op de beuken; er zijn dus ook geen rupsen beschikbaar. De meeste jongen daar zullen 10 dagen zijn rond 3 mei, ze hebben dan ook het meeste voedsel nodig.

We zijn dus uitermate benieuwd hoe dit verder zal verlopen; krijgen we opnieuw een dramatisch broedseizoen?

WILDLIFE TAXI TEAM SINT-NIKLAAS ZOEKT DIERENTRANSPORTEURS

***Wat doe je als je een gewonde egel vindt?
Of een vogel met een gebroken vleugel?***

Dan ga je met het dier naar een Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren (VOC).

In de regio Waasland en Dender is dat het VOC van Kieldrecht en Malderen. Samen met de andere opvangcentra in Vlaanderen vangen zij jaarlijks circa 30.000 noodlijdende wilde dieren op. De dieren worden er behandeld en krijgen de juiste voeding en medicijnen. Na een korte revalidatie kan gemiddeld 60% met de grootste overlevingskansen in de natuur worden vrijgelaten.

Jaarlijks krijgen de VOC's heel wat meldingen uit de regio Waasland en Dender. Voor de opvangcentra is het echter niet altijd mogelijk om een dier

bij je thuis op te halen. Maar wat als je zelf ook niet de mogelijkheid hebt om het dier naar een VOC over te brengen?

Een nieuwe lokale afdeling van Vogelbescherming Vlaanderen werkt aan de oplossing. Zij werkt aan een stevig vertakt vrijwilligersnetwerk van chauffeurs en dispatchers in de regio Sint-Niklaas, gedoopt onder de naam Wildlife Taxi Team, kortweg WTT. Dit netwerk van vrijwilligers staat in voor het afhandelen van meldingen, het geven van advies en het overbrengen van noodlijdende wilde dieren naar het dichtstbijzijnde VOC. Iedereen die een noodlijdend dier in de regio Waasland en Dender vindt en het zelf niet naar een opvangcentrum kan brengen, kan een beroep doen op het WTT. In de provincie Vlaams-Brabant is al sinds 2012 een WTT-netwerk actief én een groot succes.

Om de kleine, maar krachtige groep verder uit te bouwen zijn we nog naarstig op zoek naar enthousiastelingen die als chauffeur (om dieren te transporteren) of als dispatcher (om in te staan voor de telefoonpermanentie) de handen uit de mouwen willen steken. Vogelbescherming Vlaanderen zorgt voor een goede omkadering en opleiding. Als vrijwilliger sta je er dus niet alleen voor.

Heb jij een hart voor wilde dieren en woon je in de regio?

Heb jij tijd om zo nu en dan een hulpbehoevend dier naar een VOC te brengen of telefonisch advies te geven over noodlijdende wilde dieren?

Dan ben jij voor ons de geknipte persoon!

Mail je naam, adres en telefoonnummer naar WTT.Sint-Niklaas@vogelbescherming.be
Meer weten? Christel Van Marcke – 0486 56 79 24 of WTT.Sint-Niklaas@vogelbescherming.be.

EEN INNOVATIEVE PASSIEVE BIMBY WONING IN LOKEREN

Het terugdringen van de uitstoot van schadelijke CO₂ gassen is een noodzakelijke stap om de klimaatverandering af te remmen. Dit terugdringen kan zowel door massaal over te schakelen naar groene stroom, als door minder fossiele brandstoffen te gebruiken. In ons omringende landen is de bewustwording bij de bevolking wat dat betreft veel verder gevorderd.

Wij vonden met ABLLO vzw een goed voorbeeld in Lokeren van een privaat initiatief, waar de bewoners een volledig energie neutrale woning gerealiseerd hebben. Bijkomend voordeel is geen dure facturen meer voor brandstof of elektriciteit. We nemen de lezers van 't Groene Waasland (GW) mee op verkenning.

In het stadscentrum van Lokeren is op de site van de vroegere peperkoekenfabriek in de Postraat, een nieuwe woning verrezen. Het echtpaar Bart en Tine Vanden Driessche-Oelbrandt is de eigenaar. Bart is mede-zaakvoerder van 'BLAF architecten'. Hij is bij de realisatie van zijn droom, innovatief tewerk gegaan, afwijkend van conventionele elementen in de woningbouw. **BIMBY = Build In My Back Yard** : in de huidige duurzaamheidsvraagstukken rond verdichting, staat dit stedenbouwkundig op de agenda.

Een babbel met de architect die zeer begaan is met de ruimtelijke ordening van zijn woonplaats en van daaruit lid is van de GECORO (Gemeentelijke Com-

missie Ruimtelijk Ordening).

GW: Wat heeft u er toe aangezet om op deze site een passieffhuis te bouwen?

Bart: Ongeveer 10 jaar geleden verhuisden we naar deze site. We kochten dit om werk en wonen te kunnen combineren, in het stadscentrum dicht bij alles. We verbouwden het voorste deel aan de straat, kantoor op het gelijkvloers en erboven onze woonst. We hebben aanvankelijk gerenoveerd wat kon behouden worden, wat belangrijk is in het materiaalbeheer van een bouwproject.

Het achterste deel was volledig toegebouwd met fabrieksruimtes, die erna werden afgebroken om plaats te maken voor een tuin. Nu hebben we dan in deze tuin onze woning gebouwd, een BIMBY! Dit staat voor Build In My Back Yard, een middel om tot kernversterking en -verdichting te komen. De tuin delen we trouwens met onze burens en het bureau, net als onze elektrische wagen. Naast al deze duurzame principes streefden we natuurlijk ook energetische doelstellingen na. Als je nieuw bouwt doe je dat logischerwijs volgens de passief-principes (**Trias Energetica**). Zo is onze site een mooie combinatie geworden van behoud en nieuw, van verleden en toekomst, van wonen en werken, van verdichting en delen.

GW: Energiezuinige en passiefwoningen zijn in opmars. Heeft u een idee in welke mate, en gaat het snel genoeg?

Trias Energetica

Bart: Het gaat natuurlijk niet snel genoeg, en dit grotendeels door misverstanden of onbegrip. Als je de klimaatverandering ziet, zijn we eigenlijk al te laat. Als je dan toch nog bouwt, dan moet het maar zo ecologisch en energetisch bewust mogelijk.

Het positieve aan de term passiefwoning is dat het een term is die ondertussen gekend is bij de mensen. Dit is ook zo voor E-peil. Een naamgekendheid is belangrijk, want één zwaluw maakt de lente niet.

Anderzijds zijn termen en definities vaak beperkend, zeker als je het meetbaar wil maken.

We certificeren niet vaak meer woningen tot passief, en we richten ons niet op een zo goed mogelijk E-peil. Bij BLAF geloven we in de passief principes. Als we één zekerheid hebben, is het wel hoeveel we best maximaal isoleren, dus doen we dat. Als je dit doet, dan kan je besparen op je technieken waardoor de meerkost aan isolatie snel terugverdiend is. Passief bouwen of energetisch beter bouwen is dus niet duurder, een misverstand dat de wereld uit moet! Ten opzichte van goedkopere en efficiëntere technieken worden duurdere technieken vaak nog beloofd met een lager E-peil.

Duurzaam bouwen is naar de criteria de juiste keuzes maken, en met BLAF begeleiden we in het maken van de keuzes.

GW: De meeste passiefhuizen die wij kennen zien er uit als een kubus. Er zit bij jullie woning ook een bouwlaag deels onder het maaiveld?

Bart: Een kubus is een compact volume, een bol de meest compacte. Naast isoleren is compact bouwen een basisregel in het passief-principe. Zo beperk je de warmteverliesoppervlakte. De buitenschil van een woning is ook het duurste bouwonderdeel. Door de oppervlakte hiervan te beperken, minimaliseer je dus niet alleen de warmteverliezen maar ook de bouwkosten.

Een gebouw staat op een specifieke plaats, en bij ons is dit een vroegere meersengrond aan de verplaatste Durme. Na een grondsondering bleek dat de 'goeie grond' 2m diep zit. Om efficiënt met je budget om te gaan, stel je best je ontwerp er op af wat resulteerde in een kelderconstructie. We voorzagen de kinderkamers daar met hoge plafonds, met de ramen net boven het maaiveld. De 'kids-world' is een leuke koele plek geworden met tussenniveaus in de hoge ruimte. Warme lucht gaat door de performante gebouwschil niet meer verloren, waardoor het per niveau 2 graden warmer wordt naar boven toe. Op het tussenverdiep bevindt zich de badkamer, ouderkamer en enkele functionelere ruimtes. De iets warmere bovenste verdieping is de ideale plek voor de leefruimtes, die door zijn hoogte de geborgen plek ontstijgt en zicht biedt op zijn omgeving, waaronder de kerk in het centrum.

GW: U maakte geen gebruik van houtskeletbouw, en al evenmin van grote glasoppervlaktes voor captatie van zonnewarmte. Als buitenste schil rond uw nieuwbouw staat er integendeel een wel heel speciale gevelsteen?

Bart: Toch wel, de binnenconstructie is houtskelet, de buitenconstructie een massieve bakstenen muur. Uit onze ervaringen leerden we dat onze gebouwen gemakkelijker op te warmen zijn in de winter, dan af te koelen in de zomer. Als je een bakstenen buitengevel hebt, speelt dat minder. Met lichte constructies en dunne gevelmaterialen krijg je heel veel warmtedoorslag, met een massief bakstenen buitenspouwblad, heb je dat niet. Een juiste balans tussen gesloten en open geveldelen perfectioneert dit. We zien ook dat baksteen een materiaal is dat eindeloos is en altijd weer herontdekt wordt, zowel in de auteursarchitectuur als in de generieke woningbouwproductie. Het is een bouwsteen, een materiaal dat veel ambachtelijk-

heid in zich draagt en verbonden wordt met een architectuur die met veel zorg gemaakt is. Het is ook een zeer duurzaam materiaal in termen van onderhoud en levensduur. Daarnaast waren we in onze praktijk aanbeland op een punt waarbij we de spouwmuurconstructie in vraag begonnen te stellen, omdat ze ons vaak in moeilijkheden bracht en omdat het economisch moeilijker werd. Isolatiematerialen worden dikker en slapper, omdat harde materialen koolwaterstofhoudend zijn, en aan zo'n dik pakket is het moeilijk om bakstenen te hangen of voor te zetten. De markt evolueert daarom naar steeds dunnere bakstenen en baksteenstrips, die gewoon opgehangen of geplakt worden, waardoor noch de basiseigenschappen van het materiaal zelf, noch die van de ambachtelijke verwerking nog aan bod komen.

We zijn vervolgens gestart vanuit de kennis die we opbouwden door ons dnA-huis. Dat huis bestond uit een massieve buitenschil, een steense muur in recuperatiestenen, met daarin een houtskelet. We bouwden een stulp die vanbinnen vlak was, zodat we het interieur konden creëren dat we wilden. Maar omdat een steense muur duur is om te bouwen, vooral op vlak van werkuren, zijn we op zoek gegaan naar een economisch alternatief. We hebben dikkere bakstenen laten bakken, waardoor we thermisch en structureel autonome buitenmuren kunnen bouwen in een half-steense verwerkingslogica. Door terug te keren naar die zelfdragende buitenmuur hebben we voor onszelf een essentieel aspect van het gevelontwerp herontdekt, namelijk de samenhang tussen esthetiek, tektoniek, ornamentiek en de constructieve logica die verbonden is aan een modulaire bouwsteen.

GW: Hoe wordt de constante temperatuur geregeld en welke warmtebron is er voor bad en keukens?

Bart: Door goed te isoleren is er geen traditioneel warmtesysteem meer nodig. We verwarmen en koelen dus enkel met ventilatielucht, geen radiatoren of vloerverwarming meer. De ventilatie-unit zit verwerkt in één compact toestel, daarom ook een compact unit genoemd: één toestel zorgt niet enkel voor ventilatie

maar ook voor de sanitair warm water productie. Je kan dit systeem pas toepassen bij passief geïsoleerde woningen, maar de extra isolatie is hierdoor snel terugverdiend ...

GW: Opvallende elementen in de woning zijn de vloeren en de plafonds. U opteerde voor witte vloeren en ronde gewelven. Zijn dat louter decoratieve elementen?

Bart: De witte gietvloer zorgt voor rust en heldere ruimtes.

De houten tongewelven zijn ontstaan vanuit technische redenen. De 3 verdiepingen bestaan uit telkens 3 gelijke traveeën, met telkens gelijke overspanningen. In deze richting lopen de ventilatiebuizen tussen deze balken, maar soms moesten deze buizen met grote diameter ook dwars eronder lopen. Door deze aan de zijkanten van de traveeën te plaatsen, ontstond in het vals plafond het tongewelf. De gebogen vorm versterkt enerzijds de traveemaat en verzacht anderzijds de heel rationele opbouw.

GW: Wij zagen geen zonnepanelen op het dak. Dit passiefhuis is bijgevolg nog niet volledig energie-neutraal?

Bart: Toch wel, maar door de iets hogere dakopstand zijn deze van het zicht onttrokken... Sinds kort is niet enkel de woning volledig elektrisch, maar kochten we ook een elektrische wagen. Zo delen we 2 auto's met 10 mensen van ons bureau en 2 gezinnen.

GW: Vind jij dat passiefhuizen een verrijking zijn voor het bouwkundig erfgoed van een stad of gemeente?

Bart: We zitten in een tijdperk waarbij duurzaamheid geen keuze meer is, maar een noodzaak. In het Engels is duurzaamheid 'sustainability', de vertaling in houdbaarheid dekt een andere lading. Als we onze wereld willen houden, moeten we de juiste keuzes maken. Erfgoed en duurzaamheid doelen deels op dezelfde vraag, namelijk hoe lang kan of moet een gebouw bestaan? Dus moet een gebouw misschien zo bedacht zijn dat het meerdere levens kan krijgen. Maar de term "erfgoed" impliceert ook een publieke consensus over de toegevoegde waarde van een gebouw of de achterliggende ontstaansgeschiedenis. En daar schieten enkel energie- en milieuaspecten te kort. Het gaat dus ook over een goed ontwerp, over de beeldwaarde, over het vangen van een tijdsgeest. Wij geloven wel dat onze architectuur het resultaat is van het tijdsgewricht waarin we leven. Vandaag groeit het geloof in duurzame architectuur als sluitsteen op tal van maatschappelijke debatten, en we hopen daar aan bij te dragen.

Meer info :

 www.abllo.be/klik

Zie ook : www.abllo.be/kalender of www.abllo.be/klik

NPW == Natuurpunt Waasland

NP CVN wandelingen : L = Laarzen gewenst * = Geschikt voor wagentjes.

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zaterdag 3 en zondag 4 juni

Velt Ecotuindagen www.ecotuindagen.nu

Zoetebredero

Bij Gerda en Frank Oude kaai 8 te Graauw in Graauw. Zaterdag van 13.00 u-18.00 u. Zondag 4 juni van 13.00 u-18.00 u.

Zoetebredero is een kleine tuin met een zeer groot uitzicht! Alles is aanwezig: groenten, fruit, insectenhotelletjes enz... dit op een beperkte plaats. De gezelligheid die de combinatie van tuin en schuur uitstraalt is charmierend! Tijdens de opendeurdagen zal de eigenares volgende zaken aanbieden: home made taart, cake, kruiden thee, Tingel biertje ... Dit allemaal voor een klein prijsje. Te koop: brocanterie, chutney's, confituur, kruidenazijn, gedroogde kruiden...

Ingang tuin Kortestraat 14 te Graauw (geen auto's: doodlopende straat) wel fietsers.

<http://zoetebredero.123website.be>

In de omgeving te bezoeken: parkje 'Art en route', kruidentuin (hoek Begoniastraat en Irisstraat in Graauw), bezoekerscentrum Verdrongen land van Saefthinge, haventje van Paal en nog veel meer Info en boekenstand van Velt Waasland..

'Op Den Hof'

zaterdag 3 juni van 10.00 u tot 17.00 u en zondag 4 juni van 10.00 u tot 16.00 u.

Anderhalf jaar geleden kochten een aantal gezinnen een verwilderde tuin aan in de Braemstraat in Sint-Niklaas. Vandaag zijn de wildgroei van vlier, acacia, esdoorn, laurierkers, taxus, bramen, netels en japanse duizendknoop stilaan onder controle, zijn de omgevallen bomen verwijderd en worden de contouren van een speel- en voedselbos met een moestuin duidelijk. Deze samentuin van 8 gezinnen werd een werkgroep van Velt afgelopen september. We voorzien een rondleiding en spijs en drank, kinderen kunnen volop spelen. Demo "oesterzwammen kweken" op zaterdag 3 juni van 10.00 u tot 16.00 u. Parkeren in de Mispelstraat.

zondag 4 juni

Natuurpunt Waasland Zuid Lentewandeling in Daknam Start: 14u00 aan de kerk in Daknam.

Gids: Inge.smolders@outlook.com 0477/945 701

Velt Ecotuindagen

Sint Michielsdijkje bij Huguette en Frank, Sint Michielsstraat 4, Verrebroek. Van 10.00 u tot 18.00 u.

Gezellige, romantische leeftuin met uitbundige bloemenborders in een duidelijke, organische structuur.

Rozen spelen een hoofdrol in de zonnige gedeeltes, bijzondere schaduwplanten en veel varens in de minder zonnige gedeeltes.

Er is veel eetbaars te vinden. Verschillende huisdieren hebben hier hun plekje. Er is een klein, zelfgemaakt plonsvijvertje en achteraan in de tuin is een compost-WC.

Rondom rond liggen nieuw-aangelegde natuurgebieden.

Er wordt getuiniert op zware kleigrond.

Demo "oesterzwammen kweken" op zondag 4 juni van 13.00 u tot 16.00 u.

Vriendenkring Panneweel Tweede open schuurdag

met vanaf 11 uur gelegenheid tot picknicken in de boomgaard. Een warme zon en een frisgroene boomgaard, meer heb je niet nodig voor een leuke picknick. Tafels en stoelen vind je in de schuur. Voor de picknick zorg je zelf en drank is ter plaatste te verkrijgen. Om 14 uur starten de namiddagactiviteiten. Wist je dat in de schuur kerkuilen broeden. Het wordt een namiddag vol nieuws over uilen. Onze uilenkenner Kenny brengt speciaal voor de jeugd een leskoffer mee vol met boeken over uilen, zoekkaarten, een gezelschapsspel en nog veel meer. Je kan hem alles over uilen vragen. Voor de allerkleinsten hebben we kleurplaten en tekengerief voorzien. Om 14u30 start er een wandeling met gids in het Krekengebied. Wil je rustig genieten dan is er het gelegenheidsterras in de boomgaard. 'Creatief voor Natuur' zorgt voor een stand met leuke geschenken en taart en gebak.

De poorten van ons Natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk gaan open om 11 uur en om 17 uur sluiten we. Info: bert@panneweel.be of 03 7770402

Maandag 5 juni

Wase Open Tuindagen 2017 : Pinksterweekend 2017 4-5 juni 10u tot 18 u gratis 4 tuinen ook op 3 juni

Alle tuinen heel verschillend van aanleg en grote, gaan de van bloementuin gericht naar de bijen, grote bostuin met zeldzame bomen, zwembad, strakke siertuinen, groentetuin, kruidentuin, en vijvers, kortom voor elk wat wils. Alle tuineigenaars zullen jullie graag te woord staan in verband aanleg en onderhoud

Lijst van tuinen : zie www.opentuin-waasland.be/

Donderdag 8 juni

Hortus ter Saksen Verse kruiden in tuin en keuken: de magie der zintuigen 20 - 22 uur

Deze interactieve voordracht omvat luisteren, ruiken, voelen en proeven met praktische tips voor keuken en tuin en wordt gebracht door Wim Maes, bekend van Cook & Herb, Vordenstein. Workshop inclusief hapje van kruidenkaas en eetbare bloemen. Ook een woordje

kruidengeschiedenis ontbreekt niet in dit verhaal.
Organisatie: NEC Hof ter Saksen, gemeente Beveren.
Lesgever: Wim Maes, Cook & Herb. Plaats: hoevegebouw Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren. Inschrijven tot 1 juni 2017 bij christa.maes@beveren.be of T 03 750 18 66. MAX 30 deelnemers. Deelname: 5 euro, ter plaatse te betalen

zaterdag 10 juni

Natuurpunt Waasland ZUID werkgroep NME BLOTE VOETENWANDELING STROPEERSBOS

Iedereen klaar? Schoenen uit? Sokken uit? Dan kunnen we vertrekken! We stappen door bos en hei, voelen dingen die we niet zouden opmerken mochten we deze wandeling met schoenen maken.

Vreemd? Gevaarlijk? Gezond? Vies?

Via opdrachten laten we de creatieve geest in onszelf los en ervaren we dat wandelen op blote voeten helemaal niet zo gevaarlijk, vreemd en vies is. En bovendien supergezond! Stany Schevenels is die dag onze gids. Hij is blote-voetengids op tal van plaatsen en voor tal van initiatieven. Zijn betrachting is om mensen meer voeling te geven met de natuur.

Voor wie ?

- Voor iedereen die wel eens op een avontuurlijke manier door het Stropersbos wil wandelen. Ook voor kinderen ! Echter : deze wandeling is niet geschikt voor kinderwagens of rolstoelen.

Praktische afspraken ?

- De wandeling start om 13.30u aan de ingang van het bos te Kemzeke, langsheen de N403, recht tegenover de parking van gereedschappen Donckers.

- Inschrijven is niet nodig. Gewoon komen ! Een washandje en een handdoek meebrengen kan handig zijn.
Info: johan.vercauteren.npzw@gmail.com 03 777 89 26

Velt Inhoudiging "sociale groententuin" Vasse kweek" Van 10u tot 17u. Wilgenstraat 7 te 9150 Kruikebe Samenwerkingsproject van Tom lemaire en Marc de Kinderen. 11u officiële opening

Hortus ter Saksen Kringloopwandeling in het ecologisch bezoekerscentrum Hof ter Winkelen 9.30-12 uur Een gids toont je alle hoeken van het één hectare groot terrein van het gespecialiseerd bezoekerscentrum Hof ter Winkelen. De focus ligt op kringlooptuinen waarbij alle materiaal in de tuin blijft en een nieuwe bestemming krijgt. Technieken en mogelijkheden genoeg. Wat denk je bijvoorbeeld van een takkenwand, een snippermuur of afdekking van een tuinpad? Met recht en reden wordt deze plaats een inspiratiebron voor toekomstgericht tuinen genoemd. Tien dagen voor het bezoek krijg je een mail om (vrijblijvend) te carpoolen.

Bij vertraging: 0468 11 40 52.

Organisatie: Vormingplus Waas- en Dender, CC Sint-Niklaas - Vrije Ateliers en gemeente Beveren. Begeleiding: gids locatie. Plaats: Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 34,

1840 Londerzeel. Inschrijven tot 31 mei 2017 bij Vormingplus Waas-en-Dender, T 03 775 44 84 of www.vormingplus.be/waas-en-dender. Deelname: 7 euro, met korting: 3,50 euro. Betaling zo snel mogelijk na inschrijving op BE33 8916 7404 6946 , code 174150

Zondag 11 juni

Velt Repair Café met Geefplein van 13 u tot 16.00 u. Broederschool, Nieuwstraat 17, Stekene.

Repair Café streeft naar duurzaamheid en stimuleert contact tussen mensen. We proberen, samen als het kan, uw kapotte spullen te repareren. Ondertussen kan u een babbeltje slaan met de andere bezoekers en genieten van een drankje. Zo is het meteen ook een café. Reparaties zijn gratis, een vrije bijdrage is welkom voor de organisatie van het volgende Repair Café.

Bij een Geefplein kan je bruikbare spullen die in goede staat zijn een tweede leven schenken door te geven, nemen of te ruilen. Ook hier staan hergebruik, solidariteit en delen centraal.

NIEUW : ook deze keer is het mogelijk om (snoei)scharen, messen of tuingereedschap te laten slijpen. Organisatie: zomereerf

Hortus ter Saksen luswandeling Grand-Halleux (24 km) Het land van de Salm in de Hoge Ardennen: wisselende landschappen, uitgestrekte bossen, charmante beekvalleien en woelige geschiedenis waarvan de grenspalen getuigen zijn.

Afspraak : 9.30 uur tegenover de kerk van 6698 Grand Halleux, Rue Capitaine Lekeux (N68) (ten noorden van Vielsalm). Inschrijven bij Freddy M 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@skynet.be

Woensdag 14 juni

Natuurpunt Waasland - Scousele

Plantenstudiegroep. Van 19.30 tot 22 u
Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp
Info: freddy.moorthamer@skynet.be 0475 923 484

vrijdag 16 juni

Natuurpunt Waasland ZUID

AVOND-NATUURWANDELING te TIELRODE
Gids: Jef Verspecht die ons zeker zal weten te boeien met een schat aan kennis en met een vleugje humor. Kom dus maar uit je luie zetel!

Voor wie ?

- Voor iedereen die graag 's avonds een wandeling doet met aandacht voor natuur en landschap.
- Geen speciale kennis vereist.

Bedoeling ?

- Verkennen van de Roomakker
- Wandelen langs trage wegen
- Uitleg over het landschap: Wase cuesta
- Er komt ook geschiedenis aan bod: kleiontginning
- Aandacht voor planten: allicht orchideeën dat moment!

Praktische afspraken ?

- De wandeling start om 19.15u aan 't Veer in Tielrode bij 't standbeeld van de veerman, de Toeter
- Inschrijven is niet nodig. Heb je zin die avond dan ben je welkom!
- Info ? christelstrybos@hotmail.com 052 46 00 58

Zaterdag 17 juni

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

Midzomernacht in het Heidebos

Als je denkt dat er bij het vallen van de duisternis, en nadien, niets te beleven valt in dit natuurgebied overtuig dan uzelf van het tegendeel met deze gratis geleide sfeervolle avondwandeling doorheen het Heidebos. De ervaren conservators gidsen deze wandeling. Na de wandeling zal "nachtvlinderwerkgroep Waasland" de weelde aan nachtvlinders in de kijker plaatsen. Ondertussen kan er traditioneel nagekeuveld worden in de boshut aan de open haard over de opgedane ervaringen en waarnemingen. Gezelligheid troef met frisdrank, Gageleer (biostreekbier van Natuurpunt) en koffie.

Het Heidebos is een Natuurgebied van Natuurpunt Moervaart-Zuidlede met een oppervlakte van 300 hectare dat zowel op grondgebied Wachtebeke als Moerbeke-Waas ligt. Afspraak: om 21u30 op parking 2 van het Heidebos.

Info: marcmartens1953@hotmail.com 09/345 78 63
Griet Buyse 09/329 55 45 GSM 0478 23 22 19

Zondag 18 juni

Natuurpunt Waasland – Scousele Bezoek ecologische tuin met de fiets

Van 13.30 tot 17.00 u
We vertrekken met de fiets (7,5 km) aan het Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp
We bezoeken de prachtige tuin van Marc Seeuws en Miek Degelaen in Sint-Niklaas en worden rondgeleid door de eigenaars. Mogelijkheid tot het gebruiken van een drankje. Niet-fietsers kunnen daar afspreken. Neem contact voor het adres.

Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Natuurpunt Waasland Noord Fietswandeling

richting Nederland met o.m. een bezoekje aan de Meester van der Heijden Groeve in Nieuw-Namen.
Vertrek om 14 u. aan Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, 9170 Sint-Gillis-Waas. Terug voor 18 u. Fietsafstand: max 30 km. Hoewel we het rustig aan doen, is bij fietsen in groep de fietshelm altijd aanbevolen. Voor de laatste details: check een week vooraf www.panneweel.be
Contact: hugo.de.beuckeleer@telenet.be of op de dag zelf 0478 509635

Zaterdag 24 juni

Vzw Durme Insecten- en Vlinderwandeling

Op de grens van Moerbeke en Eksaarde nemen we jullie mee op een prachtige wandeling langsheen de Zuidlede en gaan we op zoek naar dagvlinders en andere

insecten. Na vandaag hebben onze zespotige vrienden geen geheimen meer voor jullie.
Afspraak: om 14 uur t.h.v. de wegel aan Tachterhuis in Moerbeke (Eksaardsedam 5, 9180 Moerbeke).
Meer info: bij.thomas.vanlancker@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Velt Veggie Café 18.00u. tot 20.00 u Huickstraat 6, Stekene. Kom gezellig aan tafel aanschuiven met het ganse gezin voor een (h)eerlijke vegetarische maaltijd met thee en gebak en een gezellige babbel. Volwassenen 12 EUR, kinderen tot 12j: 6 EUR. , Organisatie : zomererf
Reserveer tijdig via info@zomererf.be, plaatsen zijn beperkt! Uiterlijk maandag voor de geplande datum.

Velt Tuinbezoek Staf Lerno.
Van 13.00 u tot 17.00 u. Molenwijk 12, 9111 Belsele. Staf is vooral bekend als natuurgids en om zijn inzet voor de natuur en milieu. Wie hem kent, weet dat hij een getalenteerd reisgids is met een ruime culturele bagage. Dat Staf nog tijd heeft voor een grote moes- en fruituin mag ons dan ook verbazen. De groentetuin is medegeïnspireerd door zijn echtgenote Maria. Je kan het zelf komen bekijken bij deze BB's. (bekende Belselenaars).

Zondag 25 juni

Vzw Durme Libellenwandeling
De Fondatie van Boudelo bevat heel wat verborgen paretjes. De pas heraanlegde poelen zijn er daar 1 van, en zijn een waar libellen-paradijs. Vorig jaar werd een recordaantal libellen gespot, wel 30 verschillende soorten! Dit is uniek voor het Waasland. Samen met libellenkenner Frank Cornelis gaan we op zoek naar deze broze fladderaars en leer je alles over hun manier van leven.
Afspraak: om 13 uur aan het pompgebied op het einde van de Aartdreef, Sinaai
Meer info: info@vzwdurme.be
Opgelet: bij regenweer zijn er geen libellen te zien, en gaat de wandeling niet door. Hou onze website in de gaten voor de laatste info.

Vzw Durme Wandeling in de Durmemeeersens
Gids Patrick De Brauwer neemt u mee langs de boorden van de Durme en het betoverend meersengebied op de grens van Zele en Hamme- Sint-Anna dat door kunstschilder André Bogaert in tal van zijn kunstwerken werd vereeuwigd. Maak kennis met deze verrassende natuurplekjes uit de streek.
Afspraak: 14 uur aan de kerk van Zele-Durmen, 9240 Zele. Info: debrauwerpatrick@scarlet.be

Natuurpunt Waasland Noord het Groot Rietveld te Kallo

Een activiteit voor de vogelkijkers. Eind juni laat de woudapen zich gemakkelijk zien. Zij zijn dan druk in de weer met het voederen van de jongen. Ook de bruine kiekendieven zijn dan actief bezig. Hoewel het zangseizoen op

zijn einde lopen laten de rietvogels zich nog regelmatig horen. We komen samen op de P&R langs de N 49 afrit 9 (expresweg, afrit Melsele-Beveren) om 9u30. De P&R is gelegen naast het viaduct richting Melsele. Kom je van de N70 dan volg je de richting Kallo. Verrekijker en/of telescoop niet vergeten.
Info: Chris 0478 596260

Vrijdag 30 juni

JNM Durmeland KAMPVUURAVOND (P)Ini&Grote
Het werkjaar zal alweer ten einde gelopen zijn op de dag dat wij een kampvuuravond houden. Om het werkjaar in schoonheid af te sluiten en om ons voor te bereiden op een zalig lange zomervakantie komen wij samen bij een gezellig kampvuur! Samen steken we het vuur aan en houden het een avond brandend met heerlijke kampvuurverhalen en hopelijk leuke live muziek!

(Afspraak)plaats: De Vaag, Oudeheerweg-Heide, 9250 Waasmunster. De Vaag ligt ongeveer tussen de E17 en de N446. We hangen de JNM-vlag als herkenningspunt; van 19u30 tot 22u30

Meebrengen: kledij die vuil mag worden, kampvuurverhalen, een muziekinstrument, het barbertje (zangboekje van JNM), iets om te drinken, een (bij voorkeur zelfgemaakt en gezond) dessert om met de groep te delen
Info: milena.vandriessche@gmail.com, 0478/83.95.35

Zondag 2 juli

Vriendenkring Panneweel Derde open schuurdag.
Het thema van deze namiddag is 'Waterdierpjes in beeld'. De poel achter het natuurhuis zit vol leven. Gewapend met een schepnet ga je samen met onze gidsen op zoek naar waterbeestjes. Met microscoop en vergrootglas kan de vangst bekeken worden en op naam gebracht worden. Om 14u30 start er een begeleide wandeling in de omgeving. Rustig genieten kan op het gelegenheidsterras onder de perenboom. Vergeet ook niet het standje van 'Creatief voor Natuur' te bezoeken.
De poorten van ons Natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk gaan open om 14 uur en sluiten om 17 uur. Info: bert@panneweel.be of 03 7770402

Donderdag 6 juli

Vzw Durme Schatten op zolder van het Molsbroek i.s.m. Toeristische Dienst Lokeren
'Schaten op zolder' in bezoekerscentrum Molsbroek en aansluitend historische wandeling. We staan o.a. stil bij de archeologische vondsten en fossielen gevonden in de omgeving van het Molsbroek en belangrijke geschiedkundige gebeurtenissen in het Molsbroek.
Afspraak: om 19 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek (Molsbergenstraat 1, Lokeren)

Meer info: andre.verstraeten@scarlet.be inschrijven via Infopunt Toerisme Lokeren (Markt 2, Lokeren) 09 340 94 74 toerisme@lokeren.be

Zondag 16 juli

Natuurpunt Waasland Noord Gewapend met insectennet en loepenpotjes trekken we het Steengelaag in.. Door zijn verscheidenheid in plantengroei is het Steengelaag bijzonder interessant voor insecten. De talrijke schermbloemigen langs het wandelpad trekken vooral zweefvliegen, penseelkevers en bladwespen aan. Op de zonnige hooilanden vind je verschillende soorten vlinders en de plassen staan dan weer garant voor waarnemingen van verschillende soorten waterjuffers en libellen. Heb je een vlindernet en/of loepenpot, zeker meebrengen. Samenkomen om 14 uur aan het ontmoetingscentrum "De Statie" stadionstraat 113 te 9190 Stekene. Info: Marc Bogaerts 03 7798931 of marc@panneweel.be.

Zaterdag 29 juli

Natuurpunt Waasland Scousele Wakona soortendag
Plaats : Natuurhuis Steendorp, Kapelstraat 170a 9140 Steendorp. Het gebied rond het Natuurhuis : Fort van Steendorp, Roomkouter en Gelaagpark wordt geïnventariseerd op planten, insecten, libellen, vlinders, muizen, vleermuizen, nachtvinders, zoogdieren...
Vanaf 13 uur tot 's nachts.

Zondag 6 augustus

Vriendenkring Panneweel Vierde Openschuurdag.
Op deze dag gaan de poorten van het natuurhuis Panneweel open om 11 uur en heb je de mogelijkheid om te komen picknicken in het prachtige kader van de boomgaard. Nieuw is dat we ook een picknick voor jou kunnen maken; een buffet vol lekkers en koffie of thee inbegrepen. We vragen hiervoor 12 Euro voor volwassenen, kinderen onder de 12 jaar betalen 6 euro. Het buffet staat klaar, voor wie op voorhand inschreef, vanaf 12 uur. Inschrijven kan via de website of telefonisch op 03 779 89 31, ten laatste op 1 augustus. Storten op rekening BE 38 0000 1056 0872 van natuurpunt Waasland Noord.

Om 14 uur starten de namiddagactiviteiten. Het thema sluit aan bij het 'Grote Vlinderweekend' van Natuurpunt. Om 14u30 is er een wandeling met gids. Voor de allerkleinsten is er een hoekje met tekengerief. Je kan ook rustig wandelen in de boomgaard, de stand van 'Creatief voor Natuur' bezoeken of rustig genieten op het gelegenheidsterras.

De poorten van ons Natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk sluiten om 17 uur.
Info: bert@panneweel.be of 03 7770402

Zaterdag 12 augustus

Natuurbeheer Steengelaag

Als we de graslandjes in het Steengelaag bloemrijk willen houden, en dat willen we, moet er jaarlijks gemaaid worden. Voor ons graslandje aan de IJzerhandstraat zal dit de 25ste maal zijn. Het resultaat laat zich dan ook zien.

In het voorjaar kleurt het roze van de echte koekoeksbloem en wat later geel van de grote ratelaar. Maar ook heel wat andere planten kan je hier aantreffen, niet alleen interessant voor de plantenliefhebber, maar het oogt vooral mooi voor de vele wandelaars.

Bij het opruimen van het maaisel zijn alle handen welkom. We spreken af om 13:30 uur aan de ingang langsheen de IJzerhandstraat in Stekene. Info bij Marc Bogaerts, 03 779 89 31 of marc@panneweel.be

Zondag 13 augustus

Natuurpunt Waasland Scousele Fietstocht
Vertrek: Natuurhuis Steendorp, Kapelstraat 170a Steendorp. Start om 10 uur en einde om 17 uur Daguitstap. Picknick meenemen.

Maximum 50 km op een zeer gemoeidelijk tempo. Bestemming: Overstromingsgebied Polders van Krui-beke en 'Den Hoge' Inschrijven en info ghislainbruy-
enne@gmail.com 0474 392 050

Vrijdag 18 augustus

Natuurpunt Scousele Op zoek naar vlermuizen
Natuurhuis, Kapelstraat Steendorp 20.30 u tot 22 u Na wat extra info aan de hand van een computerpre-sentatie gaan we op stap met een batdetector.

Hopelijk kunnen we vlermuizen zien. Horen zal iets gemakkelijker zijn! Elke soort zendt zijn sonorgeluid uit op een aparte frekwentie. De batdetector helpt ons deze signalen te horen.
Info: helgavanput@hotmail.com 0495 62 62 67

Zaterdag 19 augustus en zondag 20 augustus

Vriendenkring Panneweel Ambachtelijk Weekend
Gezelligheid verzekerd in en om Natuurhuis Panneweel tijdens het Ambachtelijk Weekend!

Na een babbel met één van onze vele ambachtslui, waar-bij we dit jaar als één van de nieuwkomers een scha-rensliedje mogen verwelkomen, kan je genieten van een lekkere pannenkoek, fricandon met krikjes of biologische geitenkaas, natuurlijk met de bijpassende drank. Ons gelegenheidskoor, dat ondertussen al welbekend is geworden, brengt de sfeer erin met leuke oude volksliedjes.

Natuurhuis Panneweel - Krekeldijk 2 - 9170 Meerdonk
Zaterdag van 12 tot 18 uur
Zondag van 10 tot 18 uur
Info Viviane Campers 03/707 02 65 of viviane@panneweel.be

Zaterdag 26 augustus

Ons Streven Gezinsuitstap
Op zoek naar de bever en waan je een prins of prinses ... Deze dag bevat het allemaal.
We gaan op bezoek in het woongebied van de bever. De gids die dit gebied kent als zijn broekzak vertelt en toont tot wat bevers en ook andere dieren die we kunnen be-

wonderen in staat zijn. Hierbij worden ook de kinderen betrokken door middel van opdrachtjes en vragen.
Bovendien bieden we jullie aan om het pareltje van het Waasland te bezichtigen op een manier zoals je het nog nooit zag. Waan je hierbij prins of prinses in het kasteel Wissekerke in Bazel. We gaan op zoek naar geheime en verborgen gangen en krijgen allerlei anekdotes en boeiende weetjes te horen. Alsof dat nog niet genoeg is, vinden de kinderen aan de hand van een schatkaart misschien een eeuwenoude schat.
Voor deze prachtige dag vragen we per volwassene, als lid van Ons Streven 3 euro, voor niet-leden vragen we 5 euro. Voor de liefhebbers voorzien we een mooie fietstocht over de dijk. We vertrekken om 8.30 uur aan het standbeeld van den toeter bij Tielrode Veer, einde Sint-Jozefstraat. Voor de anderen spreken we om 9.45 uur af in Bazel aan Museum De Schuur, Lange Gaanweg 22, 9150 Bazel. In de cafetaria van het museum zullen we 's middags onze meegebrachte boterhammen opeten. Je kan ter plaatse ook een dubbele boterham met beleg kopen voor 3 euro.
Inschrijven kan via onsstreven@gmail.com of via sms naar 0475960969.

Hortus ter Saksen Zomersnoei fruitbomen: praktijk 14 - 17 uur

Traditioneel worden de fruitbomen in de wintermaanden gesnoeid, in ieder geval de appelbomen en perelaars. De (grotere) pruimen-, en kersenbomen worden per definitie al in de zomer gesnoeid om besmetting met de voor deze bomen dodelijke schimmelziekte loodglans te vermijden. Uit onderzoek blijkt dat ook voor de appel- en perelaars de snoei in de zomermaanden, periode half juli tot half september, overwogen kan worden. Sterker zelfs, zomersnoei biedt een hoop voordelen.
Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. VELT-Waasland. Lesgever: Jan Van Bogaert. Plaats: binnenkoer hoevegebouw Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren. Inschrijven noodzakelijk via marc.temmermans@telenet.be, T 03 776 86 89 of M 0473 57 55 32 voor 16 augustus 2017. Deelname: 10 euro, incl. digitale info en drankje, korting voor VELT-leden

Zaterdag 9 september

Vriendenkring Panneweel en Natuurpunt FEEST in het Natuurhuis Panneweel
Naar jaarlijkse gewoonte vieren we begin september weer feest in het Natuurhuis Panneweel met lekkere koude en warme schotels en dessert. Tussendoor kijken we naar foto's en filmpjes van onze vele activiteiten en geeft ons Panneweelkoor het beste van haar repertoire onder leiding van Gaston.
Om 18 u starten we met het aperitief. Schrijf snel in - de plaatsen zijn beperkt - en start 25€ op BE 38 000 1056 0872 van Natuurpunt Waasland Noord vòòr 4 september. Info jan@panneweel.be of 0494 66 84 45

Zondag 10 september

Hortus ter Saksen luswandeling Lac de Robertville - Botrange - Hoge Venen [22 km]

Van het stuwwmeer Robertville naar de Botrange, hoogste punt van België, dit is 200 m hoogteverschil op een contrastrijk schilderachtig parcours. Hier vind je de Hoge Venen in al z'n vormen: valleien, bossen en vergezichten, venenbeken, watervallen en een Middeleeuws kasteel. Afspraak: 9.30 uur aan de Barrage de Robertville, parking op lijnkerover naast de stuwmuur, Rue de Barrage, 4950 Waismes. Inschrijven bij Freddy M 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@skynet.be

Woensdag 13 september

Natuurpunt Waasland Scousele Plantenstudiegroep 19.30 tot 22 u in het Natuurhuis, Kapelstr Steendorp
Info: freddy.moorthamer@skynet.be 0475 923 484

Zaterdag 16 september**Natuurpunt Waasland Noord**

Natuurbeheer aan de Kieldrechtse Watergang
De Kieldrechtse Watergang is de smalle uitloper van de Kieldrechtse Grote Geule en de verbindingsweg met de Kreken van Saleghem. De zuidelijke oever van deze waterloop ten westen van de Polderstraat in Meerdonk is laag gelegen en opgedeeld in vele kleine percelen die ofwel beplant zijn met bomen, of in gebruik als hooiland of begroeid met spontaan opgeschoten wilgen en rietland. De voorbij twintig jaar heeft Natuurpunt daar heel wat percelen verworven. Deze krijgen nu een beheer met het oog op een verhoging van de natuurwaarde: bloemrijke graslanden, vitale rietvelden met vogels en insecten, bosjes als broedgebied voor zangvogels, steenuilen en roofvogels.

Op 16 september gaan we een recent afgegraven ruig grasland maaien en opruimen om het uiteindelijk om te vormen tot een rietveld. We verzamelen om 13:30u aan het Natuurhuis Panneweel Krekeldijk 2 Meerdonk. Wie later komt vindt ons langs de onverharde wegel ten westen van de Polderstraat in Meerdonk thv de brug over de waterloop. Wij zorgen voor werkgerief en voor een versnapering in de pauze. Info bij jan.vandermeulen@outlook.com

Zondag 17 september

Natuurpunt Waasland Scousele Kleineige feesten Roomkouter Noord, Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp van 13 tot 18 u
Workshops, gegendste wandelingen, infostandjes groen, loopwedstrijd, compostmeesters, Kinderactiviteiten, petanquewedstrijd...
Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Donderdag 21 september

Wase Imkersbond Wat is er goed/misgelopen in het afgelopen imkersseizoen. Nieuwe behande-

lingsmethodes varroa (biotechnisch -geluidsfrequenties-geregistreeerde behandelingen). 20u-22u.
Huize Steenstraete, Nieuwstraat 86, 9100 Sint-Niklaas.
Toegang vrij

Zondag 23 september

Natuurpunt Waasland Scousele Beverwandeling Rondpunt Dijkstraat 9150 Rupelmonde van 19 tot 21 u
De bever is terug in onze gebieden. Bij valavond is dit dier zeer actief. Hopelijk kunnen we het spotten. We verplaatsen ons daarvoor naar zijn biotoop in de Rupelmondse kreek. Zijn sporen kunnen we in ieder geval bewonderen. Breng zeker je verrekijker, zaklamp en bij regen laarzen en regenkledij mee.
Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Zondag 24 september

Natuurpunt Waasland Kern Zuid - Kern Lokeren
Werkgroep NME www.natuurpunt-zuid-waasland.be

GEZINSWANDELING

Het groenhof met natuuroopdrachtje voor kinderen.
We sluiten af met drank en pannenkoeken.

INFORMATIE

Wil jij op een aangename manier kennismaken met andere Natuurpunters? Of heb je interesse om een bezoek te brengen aan een prachtige privé-tuin in hartje Belsele? Of wil je meer weten over de trompetboom, de mammoetboom, de tulpenboom en nog veel meer prachtige oude bomen? Of je wil misschien meer weten over de Japanse tuin met theehuisje, brugjes en rotspartijen in cementrustiek?

Kom dan met ons meewandelen in deze prachtige tuin, midden in het centrum van Belsele! Bovendien geven twee gidsen voor klein en groot een boeiende uitleg. Iedereen van harte welkom!!! En voor de kinderen zijn er heel leuke opdrachtjes. Eén van die natuuroopdrachtjes geeft hen zelfs de kans om een gratis pannenkoek te winnen!

Wie er vorig jaar bij was in de Daknamse Meersen weet dat het weer een leerrijke, plezante namiddag zal worden. Wij bestellen in elk geval het zonnetje!! We maken het gezellig die dag. Tot dan?

PRAKTISCH

Afspraak: 14.00u CC De Kouter (cultuurlokaal)
Koutermolenstraat 8b 9111 Belsele
14.00u - 16.00u : wandeling
16.00u - 18.00u : drank en pannenkoeken

Vragen ?

christelstrybos@hotmail.com 052/46 00 58
marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com 03/778 16 18
Gratis inschrijven via speciaal formulier op de website of neem contact met Marc Smet.

Ons Streven Paddenstoelenwandeling in het provinciaal domein Roomacker van 14.00 uur tot 17.00 uur. In

het kader van de artikelenreeks over paddenstoelen in dit domein, gaan we samen met de auteur, onder leiding van een zeer ervaren gids, op zoek naar bekende en minder bekende paddenstoelen.

Kledij: stevige wandelschoenen of laarzen bij regenweer. Leiding: Lou Roelandt

Contact: lou.roelandt@scarlet.be en/ of vera.declercq@telenet.be

Plaats van afspraak: samenkomst aan de hoofdingang van het domein, Hofstraat, ter hoogte van huis nr. 31, 9140 Tielrode

Zondag 1 oktober

Vriendenkring Panneweel

Laatste Open Schuurdag met Repair Café en Geefplein. Gezellige ontmoetingsdag in de natuur. Samen kapotte spullen repareren: kleding, juwelen, elektrische apparaten, fietsen en slijpen van messen, scharen en beitels. Bruikbare spullen geven, nemen of ruilen. Info www.panneweel.be transitie@panneweel.be

Dag van het hoogstamfruit. Een namiddag volledig in het teken van appels en peren. De poorten van ons Natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk gaan open om 14 uur en sluiten om 17 uur. Info: bert@panneweel.be of 03 7770402

Zaterdag 7 oktober

Ons Streven Nacht van de duisternis: Avondwandeling met boeiende verhalen en een betoverende sfeer. Er zal ook een overheerlijke verse soep zijn. Plaats van afspraak: Veer, Sint-Jozefstraat 9140 Tielrode 19 uur

**MINI-PLANTENCURSUS
KEN JE FAMILIE !**

Natuurpunt Waasland Van april tot aug 2017 : vier theorielessen + een plantenexcursie. *Zie vorig GW.*

ZOMERZOEKTOCHT

Ons Streven

Van 1 mei tot en met 30 september:
Zomerzoektocht: Leven in de Brouwerij "Bier van Hier"
De zoektochtboekjes zijn tot 30 september gratis te verkrijgen :

- In café 't Veer, Sint-Jozefstraat 35 te Tielrode,
- bij milieuwergroep Ons Streven vzw, p/a Gert Hooftman, Bettehemstraat 40 te Tielrode
gert.hooftman@hotmail.be 03 711 16 83
- via www.onsstreven.be
- in het Toeristisch Infokantoor, Markt 1, Temse.

**Bistro Restaurant
De Bascuul**

Amand De Vosstraat, 9 te Eksaarde
langs spoorfietsroute Lokeren-Meerbeke

Open van 10.30 u. doorlopend tot 's avonds
Donderdag : sluitingsdag

Info en reservatie: 0477/907.972
info@bistrodenbascuul.be
www.bistrodenbascuul.be

Enkele sfeerbeelden van de laatste Open Schuurdag (met Geefplein, Repair Café, ...) in de schuur van Vriendenkring Panneweel.

POLDERWANDELINGEN

Polders van Groot-Kruibeke

Gratis polderwandelingen aangeboden door Waterwegen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiërgidsen. Meer info op : www.barbiërgidsen.be/index.php/maandelijkse-werfwandelingen

Zondag 11 juni 14.00 u Het Beverpad
Zondag 02 juli 14.00 u Polderstrappen (fietstocht)
Zondag 06 aug 14.00 u Slikken en schorren
Zaterdag 02 sep 14.00 u Kabouterwandeling

NATUURHUIS IN STEENDORP

Natuurpunt Waasland – Scousele

Je kan er terecht voor een sanitaire stop, een drankje, een gezellige babbel, info over de streek en je hebt een prachtig uitzicht van op het dakterras.

Open elke zondag tussen 14 en 18 u. Kapelstraat 170a 9140 Steendorp.

Kom wandelen in onze mooie streek en spring eens binnen! De vrijwilligers van **Natuurpunt Waasland – Scousele** verwachten je.

DE GROTE ZOOGDIERENCURSUS VAN MUIS TOT EDELHERT

Vzw Durme

In Vlaanderen, Wallonië en de Oostkantons leven heel wat zoogdieren en tijdens deze cursus willen we ze allemaal de revue laten passeren. Van muis tot Edelhert, van gevestigd exoot (wasbeer, ...) tot terugkeerder (wolf, ...). Tijdens deze zoogdierencursus "full option" combineren we theorie met de belangrijkste methoden om deze geheimzinnige dieren te inventariseren. We lichten dus niet alleen de soorten en hun levenswijze toe, maar we gaan ook vleermuizen beluisteren met een bat-detector, braakballen pluizen, muizen vangen met live-traps en spoorzoeken. Duik mee de nacht in en laat je onderdompelen in de wondere wereld van onze zoogdieren.

Lesgever theorie: Joeri Cortens van Natuurpunt CVN
Excursie begeleiders: Joeri Cortens en verschillende medewerkers van de Zoogdierenwerkgroep Waas, Durme & Schelde (Joris Everaert, Caroline Tas, Rika Van de Walle, Frans Van Havermaet, Philippe Cattelain, Steven Goossens, e.a.).

Wanneer?

Theorie

- Woensdag 13/09/2017 van 19u30 tot 22u30 – Vleermuizen en Bat-detector
- Woensdag 20/09/2017 van 19u30 tot 22u30 –

Gewoon ongewoon (Haas, Konijn, Egel, Mol, eekhoorn) en Groot wild

- Woensdag 27/09/2017 van 19u30 tot 22u30 – Roofdieren en Wildcamera's
- Woensdag 04/10/2017 van 19u30 tot 22u30 – Spoorzoeken
- Woensdag 11/10/2017 van 19u30 tot 22u30 – Muizenissen en Muizenmeetnet

Praktijk

- Zaterdagavond 16/09/2017 - excursie bat-detector in Molsbroek (Lokeren)
- Zaterdagavond 23/09/2017 - excursie bat-detector in Fondatie (Sinaai)
- Zaterdagmorgen 14/10/2017 - excursie spoorzoeken in Fondatie (Sinaai)
- Zaterdagavond 7/10/2017 - excursie muizen vangen in Daknamse Meersen (Lokeren)
- Zaterdagavond 14/10/2017 - excursie muizen vangen in Moerzeke (Hamme)
- Vrijdagavond 20/10/2017 - excursie muizen vangen in Moerzeke (Hamme)
- Zaterdagavond 21/10/2017 - excursie muizen vangen in Puitvoetbos (Sint Niklaas)
- Zondagavond 29/10/2017 - excursie muizen vangen in Buggenhoutbos (Buggenhout)
- Donderdagavond 26/10/2017 - Braakballen pluizen in Hamme

Voor wie?

Deze cursus is bedoeld voor mensen die willen weten welke zoogdieren in hun omgeving in het wild voorkomen. Rond hun dorp of huis, in de berm of de wei. We brengen leuke ecologische verhalen, een snuffje technologie en hebben aandacht voor sporen en andere zoekmethodes. Wie daarna de smaak te pakken heeft, is welkom in één van de vele zoogdierenwerkgroepen van Vlaanderen...

Inschrijven?

Prijs: leden vzw Durme en/of vzw Natuurpunt: 65.00 euro; niet-leden: 75.00 euro

Mail je voornaam, naam, adres, telefoonnr naar geert.vandamme@meerskant.org. Na bevestiging door Geert betaal je op rekening NP's Heerenbosch IBAN BE84 0012 5672 8259 met referte: Zoogdierencursus. **Maximum aantal deelnemers is 30!**

Een organisatie van Natuurpunt 's Heerenbosch voor de Zoogdierenwerkgroep Waas, Durme & Schelde, in samenwerking met Natuurpunt-CVN, vzw Durme en Wakona.

Afspraak: zaal De Schuur van Jeugd zonder Dak (enkel les 1, 2 en 3) Torrestraat 35, 9200 Sint-Gillis bij Dendermonde

Meer info: , geert.vandamme@meerskant.org.

CURSUS 2017-2018
'VOGELS HERKENNEN'

Natuurpunt Waasland
Kern Zuid – Kern Lokeren   Werkgroep NME

met 13 theorielessen over
vogelgedrag, kenmerken en levenswijze...
met 4 busuitstappen naar vogelrijke gebieden
en 9 met andere praktijkuitstappen in het Waasland.

HET PROGRAMMA

Al wie een brede interesse heeft voor vogels en de wereld van de vogels beter wil leren kennen, die is van harte welkom. Het kan ook zijn dat je je wil vervolmaken in de kunst van het observeren van vogels, ook dan ben je hier van harte welkom.

In de theorielessen op vrijdagavond gaan we thematisch te werk : in ruime groepen komen de verschillende vogels aan bod. Watervogels, steltlopers, vogels van akkers en weilanden, roofvogels, kleine zangvogels,... het ganse spectrum wordt grondig doorlopen.

Deze lessen gaan door op 6 en 13 okt 2017, 10 en 24 nov, 1 en 8 dec, 26 jan 2018, 2 en 23 feb, 9 en 23 mrt, 25 mei. Aan de uilentocht is ook een theorieles gekoppeld (2 maart). In deze lessen komen uiteraard gedrag, levenswijze, uiterlijke kenmerken, zang, ... uitgebreid aan bod. Maar ook het biotoop waarin ze leven en de ruimere samenhang o.a. tussen mensen en vogels worden niet uit het oog verloren.

Elke theorieles wordt gekoppeld aan een praktische uitstap: vier dagtochten en negen halve dagtochten in onze eigen streek.

Wie inschrijft ontvangt een gedetailleerde kalender met daarop niet alleen alle data + bestemmingen, maar ook alle lesgevers en gidsen. Op de eerste lesdag word je een digitale syllabus bezorgd.

Alvast hartelijk dank voor je (studie)inzet voor de natuur.

PRAKTISCH

a. Theorielessen : TELKENS OP VRIJDAGAVOND om 19u30. Deze lessen gaan door in zaal ONS HEEM, Watermolenstraat 22 te 9111 Belsele.
Er is volop parkeergelegenheid in de buurt.

Met het openbaar vervoer is de zaal makkelijk bereikbaar met de bus vanaf het station van Sint-Niklaas : lijn 2 richting Tuinlaan.

Voor wie wil, zoeken we mogelijkheden om te carpoolen.

b. Een blik op de praktijkactiviteiten: Volledige dagreizen (bus), telkens op zondag:

- 17 december 2017 (Uitkerkse Polders + kust)
- 21 januari 2018 (Zeeland1)
- 18 maart 2018 (Zeeland 2)
- 3 juni 2018 (Achel + Neerpelt)

Andere uitstappen, meestal op zondag :

- Halve dagtochten: 19 nov (Wintam) – 14 jan (Prosperpolder) – 29 april (Melsele) – 27 mei (Prosperpolder) - 10 juni (Molsbroek)
- Avondlijke uilenactiviteit : 2 maart 2018
- vroegochtendwandelingen: zondag 6 en 20 mei 2018 (Stroppersbos en Kruibeke).
- Afsluiten van de cursus op zaterdag 17 juni 2018 (Panneweel – Meerdonk).

DE LESGEVERS

Voor deze cursus doen we beroep op een heleboel gidsen en lesgevers die elk op hun terrein tot de beste van Vlaanderen behoren. Onder hen bekende namen als : Koen Leysen, Marc Aerts, Wouter Faveyts, Lyndon Kearsly, Jan Rodts, Wim Jans, Kelle Moreau, e.a. Wie inschrijft krijgt een gedetailleerde lijst van de lessen en de uitstappen en de daarbij horende lesgever/gids.

INSCHRIJVEN

- Gebruik het digitaal formulier op www.natuurpunt-zuid-waasland.be
- Of neem contact op met Marc Smet :03/778 16 18 marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com

De plaatsen voor deze cursus zijn beperkt (40p)!

Van zodra je bevestiging hebt gekregen, stort je €175 (lid van Natuurpunt of van JNM) of €210 (niet-leden). Deelnemers uit hetzelfde gezin krijgen telkens €20 korting. Houders van een kansenas krijgen 20% korting (€140). Stort dit bedrag op het (nieuwel) rekeningnummer van Natuurpunt Waasland Zuid :

BE03 7350 4628 8384

Meer info : johan.vercauteren.npzw@gmail.com of 03/777 89 26

ERFGOEDDAG: WANDELING + 12 JAAR

Op zondag 23 april organiseerde milieuwerggroep Ons Streven vzw een erfgoedwandeling met als thema 'Zorg'. Deze wandeling fungeerde als ouderopvang voor de kinderen van de kabouterwandeling. Natuurlijk waren andere mensen ook heel welkom. Een veertigtal volwassenen werd om 14 uur opgewacht door drie gidsen van Ons Streven. Het schitterende lenteweer, de prachtige Roomacker en een gezellig en geïnteresseerd publiek zorgden voor een aangename wandeling. Bij het insectenhotel besteedden de gidsen aandacht aan het belang om voor de solitaire bijen te zorgen, het nut van deze insecten voor de bestuiving, de bedreigingen waarmee onze bijen te kampen hebben en de heilzame eigenschappen van streekeigen honing. Wist je dat elke dag een lepeltje honing kan helpen tegen hooikoorts? Of dat honing ontsmettende eigenschappen heeft? Het is ook een effectief huismiddeltje om tandpijn te bestrijden.

Langs de zuidkant van de Roomacker, konden de wandelaars met eigen ogen zien dat het **Atomium** vanop deze hoogte duidelijk zichtbaar is. Onze gidsen vertelden bij de geboortedreef over het gebruik van eik en es in de geneeskunde. Ze konden zelfs een mooie eikengal tonen. Mieke legde bij een braamsruik en een valse acacia het verschil uit tussen stekels en doornen. Uiteraard vertelde ze ook over de geneeskrachtige werking van bramen. Bij de middelste put stond de brem al volop in bloei. Blijkbaar heeft dit exemplaar een zalig plekje gevonden, want hij was groter en voller dan zijn soortgenoten die minder beschermd staan op het domein.

De voorjaarskuur met berkensap mocht niet in deze wandeling ontbreken. Marc legde wel uit dat dit middeltje zo'n zuiverende eigenschappen heeft, dat mensen met onzuivere darmen bij grote doses berkensap heel veel naar het toilet moeten gaan. Bij de amfibieënpoel legde Marc de verschillen uit tussen klein hoefblad en paardenbloem. Wist je dat het Latijnse "officinale" of "officinalis" in de wetenschappelijke naam van planten of dieren verraadt dat deze planten of dieren voor hun geneeskrachtige eigenschappen gebruikt worden? Het was voor veel mensen een verrassing te horen dat zelfs onze doodgevone paardenbloem heel wat interessante eigenschappen heeft.

De wormafdrijvende eigenschappen van boerenwormkruid voor mens en vee werden vermeld, terwijl de mensen konden 'genieten' van de typische geur van de gekneusde bladeren van dit kruid. Op de Roomacker ontdekten we ook een mooi bosje

grote maagdenpalm. Volgens Mieke dankt deze plant haar naam aan het gebruik om het sterfbed van vrouwen die nooit een man gekend hebben te versieren met deze mooie paarse bloemen.

Meidoorn is een struik met geurende bloesems en heel wat nuttige eigenschappen. Aan de noordkant van de Roomacker ontdekten de mensen een mooie verzameling gele dovenetel.

Onze gidsen vertelden ook iets over het gebruik van akkerpaardenstaart voor het poetsen van tinnen voorwerpen. Deze plantjes bevatten immers heel wat kiezelzuur. Akkerpaardenstaarten of heermoes bleek zeer gekend, maar niet geliefd te zijn door ons publiek. Het was dan ook algemeen bekend dat dit plantje zeer moeilijk te verwijderen is in de tuin.

Vervolgens bracht onze groep ook een bezoekje aan de middelste vijver, waar het heldere water meteen opviel. Talloze bladen van de gevlekte bosorchis vormde een mooie aanleiding om de mensen te verleiden tot een bezoek aan de Roomacker in juni, wanneer honderden van deze beschermde plantjes prachtig bloeien.

Om kwart na vier kwamen we bij het vertrekpunt aan, en konden de kindjes van de kabouterwandeling ronduit vertellen over hun leuke activiteit. Onze gidsen kregen van het dankbare publiek een spontaan applaus.

ERFGOEDDAGWANDELING - 12 JAAR

14 kindjes tussen 5 en 10 jaar kwamen opdagen voor de Kabouterwandeling.

Met "zorg" als thema gingen ze op zoek naar de manier waarop dieren en planten in de natuur zorg voor elkaar dragen. Eerst vertelden de kindjes voor wie of wat ze zorgen.

Op de wandeltocht kwamen ze langs het insectenhotel, waar de zorg voor eitjes en jongen duidelijk werd uitgelegd. Ter plaatse werd een totemspel gespeeld met zoektocht naar de schat (honingpot) van de andere zwerm. Als beloningen waren er aardbeien en tomaatjes.

Tijdens het spel "buiten de muur" werd ontdekt hoeveel sterker bomen in het bos staan dan een boom alleen buiten het bos.

Met verschillende gevonden bladeren werd op de zoekkaart gezocht van welke bomen ze waren. Met bloemetjes van diverse kleuren werden kunstwerkjes op papier getoverd.

De kindjes vernamen ook hoe gekwetste bomen met hun eigen sap, zelf voor een pleister zorgen. Aan de rand van de vijver zagen ze kikkervisjes en werd hun verandering naar kikker uitgelegd. Het was een spannende en leerrijke tocht.

GEBORTEBOMEN 2017

Sinds het aanplanten van het Milleniumbos in 2000, heeft elk kind van Tielrode de unieke kans aangeboden gekregen om een geboorteboom aan te planten in Tielrode. Op zaterdag 18 maart werden 16 elzen aangeplant op het einde van de Siegfried Buytaertdreef, tussen VK Tielrode en de Durmedijk, in samenwerking met het gemeentebestuur van Temse en de enthousiaste Gezinsbond van Tielrode. Aangezien het gemeentebestuur vorig jaar geen geschikte locatie gevonden had, werden ook de kindjes geboren in 2015 dit jaar uitgenodigd.

Na het fysieke werk konden de ouders en de kinderen genieten van een welverdiend hapje en drankje. Hopelijk vindt de gemeente Temse ook volgend jaar een stukje grond om deze mooie traditie verder te zetten.

'GESTROOMLIJND LANDSCHAP BARBIERBEEK'

Verslag bijeenkomst werkgroep

Op 28 maart had in Temse een eerste bijeenkomst plaats rond 'Gestroomlijnd landschap Barbierbeek' van de prov. Oost-Vlaanderen.

Eerst gaf Didier Van Brussel een uiteenzetting rond het soortenbeleid in de provincie Oost-Vlaanderen.

Daarna een overleg met verschillende natuur en milieuverenigingen rond prioritaire soorten en biotopen in het projectgebied. De aanwezigen werden onderverdeeld in 3 kleinere groepjes zodat alle wensen en verzuchtingen konden besproken worden. Er werd een lijst van 32 prioritaire soorten overgemaakt met de vraag om de 10 belangrijkste te willen aanduiden en daarnaast andere soorten en interessante soortenacties te willen aangeven. Gedetailleerde werkkaarten en laptops waren voorzien.

- steenuil, huismus, stijve waterranonkel, ringmus, veldleeuwerik, patrijs, geelsprietdikkopje, bunzing, wezel, gierzwaluw, bruine korenbout, verspreidbladig goudveil, slanke sleutelbloem en reuzenpaardestaart werden 1x verkozen. Voor deze soorten werden een aantal geschikte acties voorgesteld om de soorten te behouden en te versterken:

1. steenuil: aanleg en onderhoud van knobbomen en plaatsen nestkasten
  2. huismus: plaatsen nestgelegenheid en ecologische opwaardering tuinen en openbare plaatsen
  3. waterranonkel: ruimen van grachten
  4. ringmus, veldleeuwerik, patrijs: aanleg broedbiotoop en foerageergebied (wintervoedsel) met focus op beheerovereenkomsten in de landbouw voor perceelranden.
  5. geelsprietdikkopje: is een graslandvlindersoort: beheer van bloemenrijk grasland en overwinteringszones [sinusbeheer].
  6. bunzing, wezel: aanleg van houtkanten
  7. gierzwaluw: plaatsen nestgelegenheid [speciale nestkasten]
  8. bruine korenbout: behoud en inrichting van stilstaande waters die gedeeltelijk omzoomd zijn met bos.
  9. verspreidbladig goudveil, slanke sleutelbloem, reuzenpaardestaart: passend bosbeheer. Aankoop van bos of opmaak ecologisch gericht bosbeheerplan.
    - boerenzwaluw, kerkuil, vleermuissoorten, huiszwaluw, ijsvogel, rode ogentroost werden 2x verkozen met de volgende mogelijke geschikte acties:
1. boerenzwaluw, huiszwaluw: plaatsen van nestkasten, adviesverlening particulieren

2. kerkuil: nestkastenactie vooral samen met landbouwers
3. vleermuissoorten: inrichten overwinteringsplaatsen, aanleg KLE's (fourageergebied), behoud bomen met veel holten, inrichten kerkzolders
4. ijsvogel: bepotingen met vissoorten + aanleg ijsvogelwandjes
5. rode ogentroost: afstemmen bermbeheer- is een halfparasiet

- Kamsalamander en oranjetipje werden 3x verkozen met 2 prioritaire acties:

1. kamsalamander: herstel en aanleg plantenrijke poelen. Aanleg verbindingen met houtkanten en grazige stroken-bosjes
2. oranjetipje: bloemrijke graslanden op vochtige plaatsen. Waardplanten ontwikkelen zoals Pinksterbloem (= op vochtige graslanden met weinig tot geen bemesting) en Look zonder look.

De voorgestelde soorten, biotopen en acties worden nu verder verwerkt in het actieprogramma van het project Gestroomlijnd Landschap Barbierbeek en teruggekoppeld naar de werkgroep. Vanaf 2018 kan worden gestart met acties. Hierbij zullen de deelnemers van de werkgroep natuur en landschap worden uitgenodigd voor verdere medewerking. De provincie voorziet de nodige financiële middelen.

GEZONDE BIJEN HOUDEN ; HET KAN SIMPEL....

In de leer bij Michael Bush.

Op 16/12 bekeken we met de Imkerswerkgroep vzw Durme een voordracht van Michael Bush: 4 simple steps to healthier bees.

Zijn visie op het houden van bijen leunt heel sterk aan bij hoe we als imkersgroep op een zo natuurlijk mogelijke wijze willen omgaan met onze bijen.

Het uitgangspunt was :

- geen behandeling tegen varroa;
- werken met 'gebiedsgebonden' bijen;
- natuurlijke voeding;
- natuurlijke wasraten.

Even kort verduidelijken :

- NIET BEHANDELEN : omdat we door het toebrengen van zuren, oliën, antibiotica, insecticiden, ... niet alleen een deel van de varroa vernietigen, maar ook schade toebrengen aan andere 'bewoners' van de kast zoals de meer dan 170 soorten mijten, de 30 andere soorten insecten en de ruim 8000 microorganismen die wel harmonieus samenleven met de bijen en er ook hun functie hebben.

Door te behandelen overleven nl. ook de zwakke bij-

envolkeren, die op hun beurt dan weer gevoeliger zijn voor ziekten en een verminderde weerstand tegen varroa hebben. We versterken ook de varroa, die een verhoogde weerstand ontwikkelen tegen de chemische middelen die we in de kast brengen.

- **WERKEN MET GEBIEDSGEBONDEN BIJEN** : streekgebonden bijen zijn aangepast aan het plaatselijk (micro-)klimaat en omgeving. Daardoor verloopt de gehele levenscyclus van de bij in harmonie met die omgeving. Dit is belangrijk voor de koninginnen – kweek (-wissel) die dan op het juiste moment zal gebeuren naar o.a. voedselaanbod. Hierdoor zijn de koninginnen sterker, vruchtbaarder, is het legstelsel beter ontwikkeld, worden ze beter aanvaard door het volk en - bovendien - leven ze langer.

- **NATUURLIJKE VOEDING** : het (bijna) volledig weghalen van de honing en deze vervangen door suikersiroop, verstoort het ecologisch systeem in de kast. De zuurtegraad van de siroop is immers hoger dan die van honing. Bepaalde ziektes – zoals nosema – ontwikkelen zich net in die zure omgeving.

In de honing zitten ook alle stoffen die de bijen nodig hebben om vitaal te zijn en de winter door te komen. Ze leven hierdoor langer. We merken bovendien minder roverij bij een wintervoorraad bestaande uit honing.

- **NATUURLIJKE WASRATEN** : als bijen de waswafels volledig zelf uitbouwen, hebben we niet alleen weer gezondere bijen met minder zwermgedrag, maar ook properder was.

Gecontamineerde was verstoort de ontwikkeling van de bijen, wat resulteert in zwakkere volkeren.

.... En dit laatste was het voorbije jaar voor vele imkers een reëel probleem. Ook in de voordracht van professor Wim Reybroeck in oktober kwam dit uitgebreid aan bod. Zijn wetenschappelijk cijfermateriaal over de aanwezige pesticiden in was en zelfs honing deed menige aanwezige huiveren.

Wie meer te weten wil komen over Michael Bush, kan via zijn website heel veel boeiende info terugvinden.

Binnen de werkgroep gingen we in 2017 alvast verder aan de slag met enkele van zijn ideeën.

We hadden reeds een infoavond rond 'gebiedsggebonden bijen' en in het najaar staat er een infoavond over drachtplanten in het najaar op het programma.

Meer info in de kalender van vzw Durme of bij Lieve Hoefkens: 0474 81 87 26

of lievehoefkens@hotmail.com .

Jan Buyl DURME

PADDENOVERZETACTIE

Een Topseizoen Smesstraat en de Kerkstraat!

Ook dit jaar gingen de vrijwilligers weer elke avond en ochtend 'op pad' in de Kerkstraat en andere straten van Groot-Temse.

Tussen midden februari en einde maart gingen weer honderden amfibieën op weg naar de Roomakker om te gaan paren en hun eitjes af te zetten.

In totaal hebben we meer dan 55 padden gezien die probeerden de Kerkstraat over te steken. Met onze hulp hebben 387 padden en een handvol kikkers en salamanders, veilig de andere kant van de Kerkstraat bereikt. Voor meer dan 100 amfibieën waren de auto's te snel en onze helpende handen te traag.

Na 5 magere jaren van 250 tot 300 geredde padden, was 2017 opnieuw een goed jaar. Hopelijk zet de trend zich door!

Op andere plaatsen in Temse is de populatie zeer sterk afgenomen. In de Scouselestraat werden enkele jaren geleden meer dan 1000 padden overgezet. Dit jaar maar een goede 100.

Topstraat in Groot-Temse was dit jaar zonder twijfel de Smesstraat: Meer dan 500 padden werden gered terwijl er 'maar' 50 slachtoffers te betreuren vielen. Wisten jullie dat sommige koppeltjes al gevormd worden op weg naar de vijvers?

Dan klimt het mannetje op de rug van een vrouwtje en laat zich zo meenemen tot in het water... Zie foto boven.

Interesse?

mail : Christophe@optimalog.be

PADDENSTOELN IN ROOMACKER (7)

In deze aflevering gaat het over paddenstoelen die één of meerdere jaren leven.

Een leuk weetje: het oudste en grootste levende organisme ter wereld is een paddenstoel! Het gaat om een 2400 jaar oude Sombere honingzwam. Het mycelium (zwamdraden) en rhizomorfen (wortelachtige strengen) strekken zich uit over een oppervlakte van 880 hectare in de staat Oregon in de USA.

Lang zullen ze leven !

Sommige paddenstoelen, zoals veel inktzwammen, hebben een heel korte levensduur van slechts enkele uren tot enkele dagen. Er zijn ook zwammen die véél langer leven.

Sommige buisjes- en gaatjeszwammen zijn daar een voorbeeld van.

Zo kan je tijdens een winterwandeling aan veel stronken in het domein grote kaneelkleurige waaier- of niervormige zwammen zien, die meer dan 50 cm breed kunnen worden. Ze staan onderaan stronken en lijken op rustbankjes, waardoor heel wat mensen verkeerdelijk aannemen dat dit de zogenaamde 'Elfenbankjes' zijn. Deze zeer algemeen voorkomende afgeplatte, consolevormige zwammen zijn echter exemplaren van de Platte tonderzwam (*Ganoderma lipsiense*).

Ze staan er verscheidene jaren, winter en zomer,

maar in de winter vallen ze meer op omdat het zicht minder belemmerd wordt door andere planten of bladeren. De buisjes aan de onderzijde worden in groeilagen afgezet. Een verse buisjeszone begint wit, maar verkleurt bij druk snel bruinroze. De buitenste aangroeizone van de zwam is altijd wit. Het hoedoppervlak is vaak bedekt met een bruin poeder dat uit miljarden sporen bestaat.

Veel zeldzamer zijn exemplaren van de Echte tonderzwam (*Fomes fomentarius*). Deze zwam is ook meerjarig en heeft de vorm van een paardenhoef. Ze is grijsbruin tot vaalbruin van kleur, met een donkerbruine, vlakke poriënlaag aan de onderzijde. Elk

*Onderzijde Platte tonderzwam:
5 à 6 gaatjes per mm*

groei-eizoen vormt zich een nieuwe laag en zo kan men dus aan de lagen min of meer de leeftijd van de zwam vaststellen. Aan de dikte van een laag is

Platte tonderzwam

Echte tonderzwam

te zien of het een vochtig of droog groeiseizoen was.

Tonderzwammen waren tot in de 19de eeuw van vrij groot belang voor het maatschappelijk leven. Deze zwammen werden namelijk gebruikt om vuur te maken. De paddenstoelen werden eerst 'geprepareerd'; ze moesten zacht gemaakt worden door te weken in water of – wat sneller ging – in urine. Daarna werden de zwammen in schijven en repen gesneden en tot vezels geklopt. Het gedroogde materiaal werd in een tondeldoos bewaard en kon met een vuurkei tot smeulen gebracht worden. Zo kwam men een soort 'aansteker'.

Het materiaal van de Echte onderzwam was van veel betere kwaliteit dan dat van de Platte tonderzwam.

Behalve om vuur te maken, werd het materiaal van deze zwammen ook gebruikt om handschoenen, vesten en hoeden te maken. In sommige Duitse

Tondeldoos [afb. internet]

Pet, gemaakt van echte tonderzwam [afb. internet]

musea zijn deze te bezichtigen.

Verder werd de Echte tonderzwam ook wel 'chirurgijnenzwam' genoemd, omwille van zijn bloedstelpende eigenschap. In 1740 schrijft Martinet "Dat er geen Leger te velde trekt zonder deze Knoest. De ondervinding heeft geleerd dat er dusverre geen middel bekend is die zoo schielijk het bloeden stelt, wanneer den soldaat een Arm of Been wordt afgeschooten, als dit harde zwam vooraf geklopt en bereid."

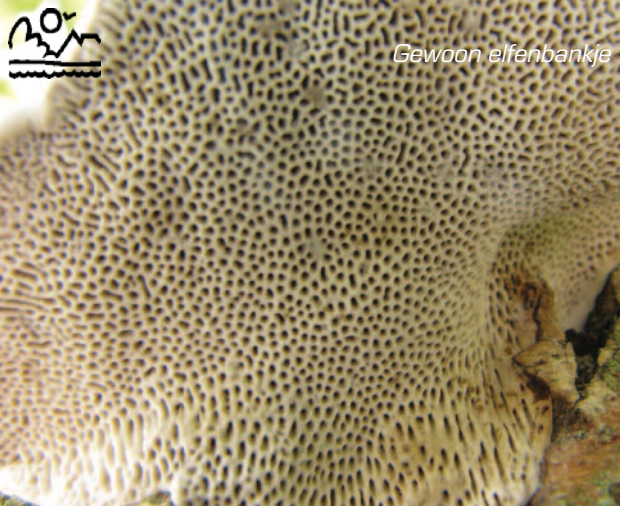
Gewoon elfenbankje

Het Gewoon elfenbankje (*Trametes versicolor*) Dit is één van de mooiere verschijningen in loofbossen, maar tegelijk één van de meest voorkomende witrot veroorzakende zwammen.

Deze zwam bestaat in verschillende kleuren en kan dakpansgewijs waaivormig of rozetvormig zijn. Ze is zeer algemeen en het hele jaar door te vinden op allerlei houtsoorten, zowel loof- als naalddhout. In principe tast ze vrijwel uitsluitend dood hout aan en breekt dit ook volledig af. Soms is de zwam ook

Gewoon elfenbankje

Gewoon elfenbankje

Fopelfenbankje

Fopelfenbankje

een wondparasiet op levende bomen. Het Gewoon elfenbankje vormt altijd groepen van deelhoeden, in rijen naast of boven elkaar. Dit wil zeggen dat je een Elfenbankje nooit 'op zijn ééntje' vindt. De deelhoeden zijn nier- of waaivormig en worden 2 tot 10 cm breed. De zwam is oneetbaar, net als al zijn verwanten.

De bovenkant toont een afwisseling van fijn-fluweelige banden in diverse kleuren. Dit gaat van zwart, blauw, rood- of geelachtig tot wit. Door algen is er ook vaak een groene kleur aanwezig. De hoedjes zijn taai en de hoedrand is gegolfd, dun en scherp. De ronde of hoekige poriën zijn nauw, eerst wit maar later crème of lichtbruin. Het Gewoon elfenbankje verschijnt in de late herfst en is aanwezig tot in het voorjaar.

Het Fopelfenbankje (*Lenzites betulina*) Bij het bekijken van de bovenkant denk je: Ik heb een elfenbankje gevonden! Maar bij het aanschou-

wen van de onderkant (gebruik een spiegeltje !) zie je dat de poriën geen kleine gaatjes zijn, maar langgerekt met dwarswandjes, tot zelfs lamelvormig, vaak gevorkt en crème tot oker en grijsbruin. Het vruchtlichaam is éénjarig, waaier- tot rozetvormig, meestal zijdelings, soms min of meer centraal aangehecht, vaak in over elkaar groeiende toefen. Hoed 3-10 x 2-5 cm, 1-2 cm dik. De bovenzijde is concentrisch gezoneerd, fijnviltig, beige tot grijsoker of lichtbruin, vaak groen door algen, met een scherpe rand. De sporeekleur is wit. Het Fopelfenbankje komt voor op stronken, stammen en takken van loofbomen (berk, eik, beuk), en parasiteert vaak op het mycelium (de zwamdraden) van Elfenbankjes (*Trametes*).

vera.declercq@telenet.be

Alle foto's in deze en volgende afleveringen zijn gemaakt in domein Roomacker Tielrode.

Volgende aflevering: Je gelooft je oren niet!

STERKE PARTNERSCHAPPEN HELPEN VLAMINGEN DUURZAMER LEVEN

De Belg is geboren met een baksteen in de maag. Duurzaam en ecologisch bouwen is daarbij belangrijk, of zou dat toch moeten zijn. **Versillende regionale projecten die het Fonds Duurzaam Materialen- en Energiebeheer in 2017 steunt, hebben deze andere manier van wonen als inzet. In totaal kende het fonds aan vijf projecten samen € 123.000 toe.**

Het Fonds Duurzaam Materialen- en Energiebeheer, dat wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting, steunt initiatieven die Vlamingen helpen duurzamer te leven. De selectie van de projecten gebeurt door een onafhankelijke jury, volgens de doelstellingen van het Fonds: steun aan projecten met oog voor innovatie, duurzaamheid en gedragsverandering, over heel Vlaanderen. De projecten krijgen elk tot € 25.000.

Alle projecten hebben sterke partnerschappen opgezet om hun idee tot een goed einde te brengen, ook nadat de steun van het Fonds is afgelopen.

Het Fonds: de partners

Het Fonds Duurzaam Materialen- en Energiebeheer is een samenwerking tussen Indaver/SLECO, Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw en **het Actiecomité ter beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland (Ablo vzw)**. Zij maken deel uit van het bestuurscomité dat de werkzaamheden van het Fonds coördineert in de schoot van de Koning Boudewijnstichting. **Sinds zijn oprichting gaf het Fonds Duurzaam Materialen- en Energiebeheer al bijna € 2 miljoen steun. Info www.fdme.be.**

Bekroonde projecten van de oproep 2017

Cocreatie van een betaalbare en demonteerbare low-techwoning met positieve klimaatimpact

Indiener: Labland, Gent
Labland, dat werkt rond ecologisch en betaalbaar bouwen en wonen, wil op een drukbezochte semi-publieke plaats via cocreatie een demonteerbare low-techwoning bouwen met een positieve klimaatimpact. Zo wil Labland tonen dat betaalbaar, ecologisch, modulair en compact wonen mogelijk is, architecten en aannemers de kans geven om vernieuwende ideeën uit te proberen en via deze alternatieve bouwpraktijken het maatschappelijk debat aan te zwengelen.

Autodelen toegankelijk maken voor iedereen!

Indiener: Autodelen.net, Gent

Autodelen heeft grote milieu-, sociale en economische voordelen. Op dit moment vindt een relatief ho-

mogeen publiek van vooral blanke, hoogopgeleide tweeverdieners de weg naar deze formule. Autodelen.net wil deze vorm van autogebruik stimuleren bij andere doelgroepen zoals nieuwkomers en senioren, via een innovatief buddyproject in drie Vlaamse centrumsteden. Via een groepsactiviteit zoals boodschappen of een uitstap, waarvoor een deelwagen wordt gebruikt, wordt getoond hoe autodelen werkt en welke voordelen het heeft.

Energiezuinige huurwoningen bieden kansen voor kwetsbare groepen

Indiener: Bond Beter Leefmilieu, Brussel
Voor kwetsbare groepen zijn er te weinig duurzame en energiezuinige sociale huurwoningen. Bond Beter Leefmilieu wil in Antwerpen en Gent een organisatie-model opzetten om dergelijke woningen te (ver)bouwen. Voorbeeld is het Brusselse Rénovassistance dat een innovatief financieringsmodel heeft opgezet om via renovatie tegen een redelijke prijs gezonde huisvesting te verschaffen. Met de steun van het Fonds wordt een haalbaarheidsstudie en een organisatie-model opgezet op maat van deze steden. Einddoel is een draaiboek dat aan alle Vlaamse centrumsteden kan worden voorgesteld.

De Duurzame doorkijk naar een aardgasloze verkavelingswijk

Indiener: De Koep, Turnhout
Burgerinitiatief De Koep richt zijn pijlen op de vele verkavelingen uit de tweede helft van de 20ste eeuw die vooral met aardgas worden verwarmd. Vlaanderen wil tegen 2050 klimaatneutraal zijn en de grote winst zit volgens De Koep niet in nieuwbouw, maar in de transformatie van deze oude verkavelingen tot aardgasloze, klimaatneutrale wijken. Aan de hand van een case study in Turnhout gaat De Koep na welke de technische en ruimtelijke gevolgen van die transitie zijn, en welke haalbare beleidsoplossingen er zijn.

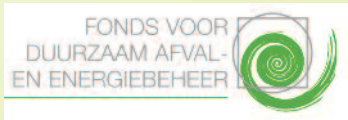
Geen groentje laten lopen

Indiener: RIMO Limburg, Heusden-Zolder
In 2016 recupereerde Depot Margo 31 ton uit de markt genomen groenten en 4 ton appels, en stelde die ter beschikking van voedselhulporganisaties. Zo kunnen die ook verse groenten en fruit in de voedselpakketten steken en wordt voedselverspilling tegengegaan. RIMO Limburg wil deze bedeling van groenten en fruit het komende jaar verdrievoudigen en het gebruik van groenten verduurzamen via tips, demonstraties en kooksessies.

www.ablo.be/klik

t.groene waasland mei 2017 nr 202

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift,

37ste jaargang - nr 3; mei 2017 - nr **202**

verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop,
Eikenlaan 13, 9111 Belsele

**Werk mee aan een
groener Waasland !**

Abonneren kan door
7 Euro over te schrijven
op BE39 7310 4317 9119

**'T GROENE
WAASLAND**

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift 't groene waasland (=GW) kan dit

* door **7 EURO** over te schrijven naar 't groene waasland op IBAN **BE39 7310 4317 9119** [=nieuw nummer !!] met vermelding abonnement 't groene waasland 2017 en is dan tevens 'toegetreten' lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van een vereniging, die U vindt op www.abllo.be

REDACTIE: Liliane Verbeke, Marc Temmermans, Jenny De Laet, Astrid Martens, Thomas Van Lancker, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.
Alle teksten voor het volgende nummer moeten binnen zijn **vóór 25 augustus 2017** bij Gilbert Cant tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com

Inhoud:

- 2 ...Kaart van de Meest Kwetsbare Waardevolle Bossen onder de loep .....GW
- 3 ...Steun project : opnieuw huismussen in onze steden .....ABLLOvzw
- 3 ...GRUP Steendorp .....NPW - Scousele
- 4 ...Mascaret trekt honderden mensen naar de Durme .....Ons Streven & vzw Durme
- 6 ...eerste overwinning in verzet tegen verkaveling Roomacker .....Ons Streven
- 8 ...RondevanVlaanderen @ Roomacker.kijk .....Ons Streven
- 9 ...Klik - Berichten .....ABLLOvzw
- 10 ...Broedseizoen Koolmezen 2017 is gestart .....ABLLOvzw
- 11 ...Wildlife Taxi Team Sint-Niklaas zoekt dierentransporteurs .....Vogelbescherming Vlaanderen
- 12 ...Een Innovatieve passieve BIMBY woning in Lokeren .....ABLLOvzw
- 15 ...Kalender (-info) .....GW
- 24 ...Erfgoeddag: wandeling + 12 jaar & - 12 jaar .....Ons Streven
- 25 ...Geboortebomen 2017 .....Ons Streven
- 26 ...'Gestroomlijnd Landschap Barbierbeek' .....ABLLOvzw
- 26 ...Gezonde bijen houden ; het kan simpel.... .....vzw Durme
- 27 ...paddenoverzetactie .....Ons Streven
- 28 ...paddenstoelen in Roomakker (7) .....Ons Streven
- 31 ...Sterke partnerschappen helpen Vlamingen duurzamer leven .....ABLLOvzw

Hoofdredactie Dirk Hylebos - 052 46 30 51

Fortenstraat 99 - 9250 Waasmunster

Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03 234 08 13

Klingedijkstraat 37A, 9170 Sint-Gillis

Vormgeving en coördinatie: Maria Van de Vyver

Gilbert Cant 03 775 19 31

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 7 EURO **Oplage** 1300 exemplaren

't groene waasland verschijnt in januari, maart, mei, september en november.

P 708696

1 9100 Sint-Niklaas

Artigrafiekantoor :